

**ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

БОДНАРЧУК ОЛЕГ ГРИГОРОВИЧ

УДК 342.951:342.841:343.811(477)

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ
У ДЕРЖАВНІЙ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ**

Спеціальність: 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора юридичних наук

ІРПІНЬ – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Університеті державної фіскальної служби України.

Науковий консультант: доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України
Білоус Віктор Тарасович,
Університет державної
фіскальної служби України, ДФС України,
професор кафедри фінансового права.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
Бортник Надія Петрівна,
Навчально-науковий інститут права та
психології Національного університету
«Львівська політехніка», МОН України,
завідувач кафедри адміністративного та
інформаційного права;

доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України
Коломоєць Тетяна Олександрівна,
Запорізький національний університет,
МОН України, декан юридичного факультету;

доктор юридичних наук, професор
Петков Сергій Валерійович,
Інститут права та післядипломної освіти
Міністерства юстиції України,
заступник директора з навчальної роботи.

Захист відбудеться «29» вересня 2016 року о 09 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 27.855.02 в Університеті державної фіскальної служби України за адресою: 08201, Київська обл., м. Ірпінь, вул. Садова, 55.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Університету державної фіскальної служби України за адресою: 08201, Київська обл., м. Ірпінь, вул. Університетська, 31.

Автореферат розісланий «25» серпня 2016 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Т.О. Мацелик

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дисертаційного дослідження. У сучасних умовах питання вирішення проблеми корупції є одним із пріоритетних для українського суспільства, яка в різних сферах діяльності органів державної влади та управління набула глобального і системного характеру. Пакет антикорупційних законів (так звана антикорупційна реформа), розроблений за участю громадськості, міжнародних неурядових організацій та прийнятий 14 жовтня 2014 року визначив загальні засади побудови системи запобігання і протидії корупції в Україні.

Корупція глибоко укорінилася не тільки в економічній та соціально-культурній сферах. Найбільш вражені нею державні органи, які за своїм функціональним призначенням повинні запобігати та протидіяти проявам корупції. Особливого суспільного резонансу набувають корупційні правопорушення вчинені в Державній кримінально-виконавчій службі України (далі – ДКВС України). Більшість корупційних правопорушень, здебільшого здійснюють співробітники пенітенціарної системи, які можуть проносити заборонені предмети, використовуючи своє службове становище, нехтуючи принципами моралі і права. Такі факти корупції негативно впливають на ефективність діяльності самої системи, підривають репутацію і знижують довіру до її діяльності. Суспільна небезпека цих правопорушень полягає в тому, що вони вчиняються тими посадовими особами, на яких лежить обов'язок дотримання закону. У цьому контексті одним із пріоритетних напрямів роботи Державної пенітенціарної служби України (далі – ДПтС України) є вдосконалення системи заходів запобігання та протидії корупції серед співробітників.

Удосконалення існуючих і запровадження нових антикорупційних заходів повинно призупинити тенденцію щодо збільшення кількості корупційних правопорушень серед співробітників ДПтС України, забезпечити їх ефективну діяльність відповідно до її суспільного призначення.

Корупція як негативне соціально-правове явище вимагає посилення ролі держави щодо запобігання та протидії їй, як у країні в цілому, так і в окремих її сферах, зокрема в пенітенціарній системі. У зв'язку з цим особливої ваги набувають наукові праці, в яких досліджено проблеми запобігання та протидії корупції, у тому числі і в пенітенціарній системі. Так, правові та організаційні питання забезпечення адміністративно-правового механізму протидії корупції вивчали науковці у своїх дослідженнях, про що свідчать публікації С.М. Алфьорова, А.В. Гайдука, З.С. Гладуна, Д.Г. Заброди, Ю.П. Мірошника, С.С. Рогульського, О.В. Терещука, Р.М. Тучака та інших учених, але єдиного погляду на його сутність та структуру донині не вироблено.

У дослідженні використано методологічний потенціал праць вітчизняних фахівців як адміністративного, так і інших галузей права, а саме: В.Б. Авер'янова, О.М. Бандурки, А.І. Берлача, Ю.П. Битяка, В.Т. Білоуса, І.Г. Богатирьова, І.Л. Бородіна, Н.П. Бортник, М.Ю. Віхляєва, В.М. Гаращука, В.В. Галунька, В.В. Зуй, С.К. Гречанюка, Є.В. Додіна, Р.А. Калюжного, С.В. Ківалова, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, О.В. Кузьменко, Д.М. Лук'янця, П.С. Лютікова, Т.О. Мацелик, В.Я. Настюка, Н.Р. Нижник, В.І. Олефіра,

В.П. Петкова, С.В. Петкова, Т.О. Проценка, О.П. Рябченко, С.С. Серьогіна, А.І. Суббота, В.Я. Тація, О.В. Ткаченка, І.В. Чеховської, В.К. Шкарупи, І.М. Шопіної та ін.

Підґрунтям для безпосереднього дослідження корупції як комплексного наукового поняття, вдосконалення заходів протидії корупції стали роботи вітчизняних учених Є.А. Бовкуна, О.Ю. Бусол, В.Д. Гвоздецького, Є.В. Глушка, А.І. Дьоміна, З.Р. Кісіль, О.В. Клок, Ю.В. Коваленка, І.В. Корулі, В.О. Лисенка, В.І. Литвиненка, І.П. Лопушинського, В.В. Мастицького, М.І. Мельника, Є.В. Невмержицького, Є.Д. Скулиша, С.Г. Стеценка, О.В. Ткаченка, Х.А. Тулі, М.І. Хавронюка, І.В. Чубенко, Н.В. Янюк, І.І. Яцків, А.О. Яфонкіна, а також праці зарубіжних науковців К.С. Бельського, С.М. Братановського, Д.М. Колчманова, М.В. Костеннікова, О.В. Куракіна, О.М. Ломова, К.В. Севрюгіна та ін.

Додатковим теоретичним підґрунтям роботи стали дисертаційні дослідження з даної проблематики Д.Г. Заброди «Взаємодія суб'єктів боротьби з корупцією (адміністративно-правовий аспект)» (2005 рік); С.С. Рогульського «Адміністративно-правові заходи боротьби з корупцією у Україні» (2005 рік); Р.М. Тучака «Адміністративно-правові засади боротьби з корупцією» (2007 рік); О.В. Ткаченка «Адміністративно-правові засади протидії корупції в органах внутрішніх справ» (2008 рік); І.І. Яцків «Адміністративно-правові засади протидії корупції в Україні» (2011 рік); А.О. Яфонкіна «Адміністративно-правові заходи боротьби з корупцією серед державних службовців в Україні» (2013 рік); В.Д. Гвоздецького «Адміністративно-правові та організаційні засади запобігання і протидії корупції в Україні» (2015 рік); О.В. Клок «Протидія корупційним правопорушенням засобами адміністративного права» (2015 рік); В.І. Литвиненка «Концепція адміністративно-правового забезпечення протидії корупції в Україні» (2015 рік).

Проте роботи зазначених авторів не розкривають безпосередньо антикорупційну діяльність пенітенціарної системи. На сьогодні питання правового регулювання та організації протидії корупції в Державній пенітенціарній системі України ще недостатньо вивчені після прийняття нового антикорупційного законодавства.

З огляду на зазначене потрібно визнати, що науковий аналіз адміністративно-правових засад протидії корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України на сучасному етапі розвитку антикорупційного законодавства в державі набуває особливої доцільності та актуальності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 роки, затверджених постановою Загальних зборів Національної академії правових наук України від 03.03.2016 р. та спрямована на реалізацію завдань, визначених Указом Президента України від 8 листопада 2012 року № 631/2012 «Про Концепцію державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України», окремих положень законів України: «Про очищення влади» від 16 вересня 2014 року № 1682–VII, «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14 жовтня 2014 року № 1698–VII, «Про засади

антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки» від 14 жовтня 2014 року № 1699–VII, «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700–VII, а також положень Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015–2017 роки, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 265. Дисертаційна робота відповідає напрямам науково-дослідної роботи Науково-дослідного центру з проблем оподаткування Національного університету державної податкової служби України за темою «Розробка методики визначення рівня корупції в органах доходів і зборів та практичних заходів з попередження, виявлення і припинення корупційних порушень з урахуванням світового досвіду» (державний реєстраційний номер 0112U001826).

Тема дисертації затверджена Вченою радою Національного університету державної податкової служби України (протокол № 9 від 20.04.2011 р.).

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу чинного антикорупційного законодавства України, досягнень науки, вивчення передового досвіду зарубіжних країн у сфері протидії корупції, а також узагальнення практики застосування адміністративних заходів протидії корупції серед співробітників Державної кримінально-виконавчої служби України сформулювати концептуальні адміністративно-правові засади протидії корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України, напрацювати пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення антикорупційного законодавства, яке регламентує діяльність органів ДКВС і правове регулювання суб'єктів протидії корупції в органах ДКВС України.

Відповідно до поставленої мети в роботі було визначено такі завдання:

– розкрити генезис наукових досліджень та стан сучасної правової доктрини щодо визначення поняття корупції в Україні й зарубіжних країнах;

– проаналізувати співвідношення понять: «корупція», «корупційні діяння», «корупційне правопорушення» та «адміністративне корупційне правопорушення»;

– з'ясувати сучасний стан корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України, фактори її відтворення та напрями протидії;

– визначити умови виникнення корупції у службовій діяльності співробітників органів Державної кримінально-виконавчої служби України та шляхи їх подолання;

– вивчити зарубіжний досвід протидії корупції адміністративно-правовими засобами та виокремити напрями адаптації вітчизняного антикорупційного законодавства;

– обґрунтувати потребу у формуванні системи суб'єктів протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України;

– систематизувати суб'єктів протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України;

- здійснити функціональну характеристику Управління внутрішньої безпеки і протидії корупції як спеціально-уповноваженого органу протидії корупції у Державній кримінально-виконавчій службі України;
- визначити та охарактеризувати суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення в органах Державної кримінально-виконавчої служби України;
- розглянути роль громадських об'єднань у протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України та визначити напрями такої протидії;
- встановити адміністративно-правові форми виявлення та протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України;
- проаналізувати причини та умови виникнення конфлікту інтересів в органах Державної кримінально-виконавчої служби України;
- виокремити адміністративно-правові засоби та заходи протидії корупції у Державній кримінально-виконавчій службі України;
- розкрити зміст поняття «адміністративно-правовий механізм протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України» та виокремити його складові;
- охарактеризувати систему антикорупційних заборон, обмежень, обов'язків у сфері Державної кримінально-виконавчої служби України та виокремити напрями її удосконалення;
- обґрунтувати, згідно з чинним антикорупційним законодавством, підстави застосування адміністративної та дисциплінарної відповідальності стосовно посадових осіб органів Державної кримінально-виконавчої служби України;
- обґрунтувати концептуальний підхід до формування адміністративно-правових засад протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України;
- на підставі вивчення зарубіжного і вітчизняного досвіду застосування поліграф технологій виокремити перспективні шляхи модернізації оцінювання результатів тестування на поліграфі з метою підвищення ймовірності виявлення корупційних діянь серед співробітників Державної кримінально-виконавчої служби України;
- сформулювати пропозиції, спрямовані на удосконалення правового та організаційного забезпечення протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають при вчиненні співробітниками Державної кримінально-виконавчої служби України корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, а також у сфері протидії корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України.

Предметом дослідження є адміністративно-правові засади протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України.

Методи дослідження. У роботі використано сукупність методів наукового пізнання, що дозволило забезпечити концептуальну єдність дисертаційної роботи. Методологічною основою дослідження стали загальні та спеціальні методи наукового пізнання. За допомогою діалектичного методу розглянуто проблеми,

які постають у процесі формування адміністративно-правових засад протидії корупції в органах ДКВС, у їх розвитку та динаміці, що сприяло більш ґрунтовному та вичерпному формулюванню висновків дисертаційної роботи. Методи наукової абстракції та системний застосовано для розкриття змісту концептуального підходу до формування адміністративно-правових засад протидії корупції в органах ДКВС України (підрозділи 2.1, 4.2, 4.3, 5.1). За допомогою логіко-семантичного аналізу побудовано, поглиблено й конкретизовано категоріальний апарат (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1, 2.4, 3.1, 3.2, 3.3, 4.1–4.3, 5.1). Порівняльно-правовий метод використано при компаративному аналізі антикорупційного вітчизняного і зарубіжного законодавства (підрозділи 1.5, 5.2, 5.3). Методи аналізу і синтезу дозволили виявити основні причини та умови виникнення корупції в органах ДКВС, формально-догматичний – розробити пропозиції щодо удосконалення антикорупційного законодавства (розділи 1–5). Структурно-функціональний – сприяв аналізу повноважень суб'єктів протидії корупції в органах ДКВС України, виявленню недоліків їх діяльності (розділ 2, підрозділ 3.2, 3.3, 5.3). Індуктивний, дедуктивний, соціологічний, статистичний методи застосовано для узагальнення та аналізу емпіричної інформації за тематикою дослідження (розділи 1–4). Вимоги формальної логіки щодо послідовності, визначеності, несуперечності і обґрунтованості суджень використано при формулюванні висновків і пропозицій відповідно до мети дослідження. У роботі також застосовано нормативний, сходження від абстрактного до конкретного, історичний, моделювання, спеціальні наукові методи: формально-юридичний, правових аналогій, а також методи прогнозування: експертних оцінок, екстраполяції, аналогії.

Нормативною основою дослідження є Конституція України, закони України, нормативні акти Президента України, Кабінету Міністрів України, Державної пенітенціарної служби України, інших органів виконавчої влади, які визначають адміністративно-правові засади протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України, а також міжнародне антикорупційне законодавство.

Емпіричну базу дослідження становлять статистичні матеріали, які характеризують діяльність суб'єктів протидії корупції в Україні, узагальнення результатів їх практичної діяльності, політико-правова публіцистика, довідкові видання, результати соціологічних досліджень провідних наукових установ у цій сфері, результати опрацювання зарубіжного досвіду протидії корупції.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших монографічних досліджень, у якому проведено систематизацію адміністративно-правових засад протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України на основі методології системного підходу й оцінки накопичених теоретичних і практичних джерел протидії корупції в органах і установах, слідчих ізоляторах, що належать до сфери управління ДПтС. З позиції теорії адміністративного права, висвітлено тенденції становлення адміністративно-правових засад протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України, обґрунтовано їх

концептуальні основи та встановлено шляхи їх впровадження у чинне законодавство, так:

вперше

– на основі аналізу феномену корупції у пенітенціарній системі виокремлено основні ознаки корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України: безпосередня шкода авторитету та престижу служби в органах ДКВС; використання службового становища всупереч інтересам служби, держави і суспільства; наявність у співробітника пенітенціарної системи корисливої або іншої особистої зацікавленості; неправомірний (протиправний) характер одержуваних благ і переваг; спеціальний статус співробітника пенітенціарної системи, зумовлений його специфічними широкими повноваженнями;

– визначено корупційні ризики, характерні для пенітенціарної служби та проведено поділ їх на загальні (спільні для всіх органів державної влади): не доброчесність державних службовців; виникнення конфлікту інтересів; безконтрольність з боку керівництва; наділення посадових осіб дискреційними повноваженнями; неналежна організація роботи та специфічні (пов'язані з виконанням специфічних завдань, поставлених перед пенітенціарною службою): передача або спроба передачі засудженим заборонених предметів; незаконна практика при розгляді питань застосування умовно-дострокового звільнення; надання засудженим незаконних пільг;

– сформульовано авторське поняття «суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення та правопорушення, пов'язані з корупцією». Це особи, які зобов'язані виконувати встановлені законодавством антикорупційні заборони, обмеження та обов'язки, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняні до них особи, які одержують заробітну плату за рахунок державного чи місцевого бюджету, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, та особи, спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків в юридичних особах, а також фізичні особи – підприємці, і юридичні особи;

– доведено доцільність підпорядкування управління внутрішньої безпеки ДПтС України Директору Національного антикорупційного бюро України;

– розкрито феномен конфлікту інтересів у системі державної служби, на підставі чого виокремлено: особливості прояву конфлікту інтересів у службовій діяльності співробітників пенітенціарної системи, що пов'язані з широким колом посадових повноважень; недоліки в організації службової діяльності; проблеми і колізії в нормативно-правовій базі; низький рівень професійної підготовки співробітників та визначено труднощі формування системи забезпечення вирішення конфлікту інтересів у службовій діяльності співробітників пенітенціарної системи, які полягають у недостатньому рівні інформаційної відкритості; недосконалості громадського контролю, а також не розмежування

нормотворчих, контрольно-наглядових і правозастосовних функцій. Сформульовано напрями вдосконалення правових та організаційних заходів його усунення;

- обґрунтовано, що антикорупційні стандарти службової поведінки державних службовців є складовою частиною їх адміністративно-правового статусу, у зв'язку з чим в їх конструкцію включено заборони, обмеження, обов'язки, за недотримання яких потрібно застосовувати заходи дисциплінарного чи іншого впливу;

- виокремлено недоліки застосування поліграф технологій у діяльності органів ДКВС України. До них віднесено такі: відсутність державної програми щодо впровадження поліграфа у сферу діяльності органів ДКВС України; недосконалість нормативно-правового забезпечення застосування поліграф технологій у діяльність органів ДКВС України; відсутність єдиного підходу до вибору моделі поліграфа і методики навчання на поліграфі в органах ДКВС України; відсутність механізму державної підготовки вітчизняних спеціалістів-поліграфологів в органах ДКВС України; відсутність єдиної системи сертифікації поліграф продукції;

- на основі системного підходу визначені структурні елементи адміністративно-правових засад протидії корупції в органах ДКВС: категоріальний, нормативний, інституційний, функціонально-структурний, морально-етичний, прогностичний;

удосконалено

- визначення поняття корупції внаслідок виділення специфічних ознак цього явища, що дозволяють відмежовувати корупцію від інших явищ. На підставі вказаних ознак запропоновано загальнотеоретичне авторське визначення поняття «корупція»;

- визначення поняття «корупційні ризики, що виникають при виконанні посадових обов'язків співробітниками установ і органів пенітенціарної системи» як ймовірність виникнення причин, умов і обставин за конкретний проміжок часу, які спонукають співробітника використовувати службове становище в особистих, а не публічних цілях, що виражається в неможливості здійснювати співробітниками покладені функції і вирішувати поставлені ДПтС України завдання в межах чинного законодавства;

- систематизацію суб'єктів протидії корупції шляхом їх об'єднання у шість груп виходячи зі змісту функціонального призначення та кола повноважень;

- визначення адміністративно-правових заходів запобігання і протидії корупції в органах ДКВС. Адміністративно-правові заходи із запобігання корупції поділено на обмежуючі та стимулюючі. До адміністративно-правових заходів протидії корупції в органах ДКВС України віднесено заходи: загальносоціального рівня, спеціально-адміністративного призначення та індивідуального призначення;

- визначення поняття «ротація кадрів у пенітенціарній системі». Ротацію кадрів у пенітенціарній системі запропоновано розглядати у вузькому і широкому значеннях;

дістали подальшого розвитку:

- з урахуванням предметної спрямованості поняття: «адміністративно-правові засади протидії корупції в органах ДКВС», «корупція в органах ДКВС», «система суб'єктів протидії корупції у ДКВС», «антикорупційні стандарти службової поведінки працівників органів ДКВС», «юридична відповідальність за вчинення корупційного правопорушення та правопорушення, пов'язаного з корупцією», «адміністративна відповідальність за правопорушення, пов'язані з корупцією», «дисциплінарна відповідальність за порушення антикорупційного законодавства», «адміністративно-правовий механізм протидії корупції в органах ДКВС», «заохочення до антикорупційної поведінки»;

- класифікація ознак адміністративних корупційних правопорушень. Виокремлено загальні та особливі ознаки адміністративних корупційних правопорушень;

- виявлення видів корупційних діянь в органах ДКВС. Виокремлено найбільш небезпечні види таких діянь в органах ДКВС: використання службового становища з метою отримання неправомірної вигоди при проведенні державних закупівель; неправомірне отримання грошової винагороди за передачу засудженим предметів, обіг яких у місцях позбавлення волі заборонений; створення умов, вимагання та отримання неправомірної вигоди за умовно-дострокове звільнення, надання засудженим незаконних пільг;

- систематизація факторів відтворення корупції в пенітенціарній системі у такі групи: політичні, управлінські, правові, економічні, соціальні, ідеологічні, інформаційні;

- визначення умов, що сприяють виникненню корупції у службовій діяльності співробітників органів і установ, слідчих ізоляторів, що належать до сфери управління ДПтС;

- обґрунтування взаємозв'язку між ступенем неналежного матеріального забезпечення, соціальної незахищеності співробітників пенітенціарної системи й рівнем низової корупції у цій сфері, який виявляється в тому, що державна політика в цьому питанні зводиться до мінімізації витрат;

- виокремлення напрямів запозичення зарубіжного досвіду у сфері протидії корупції в органах ДКВС;

- виділення напрямів протидії корупції в органах ДКВС;

- визначення форм виявлення та протидії корупції в органах ДКВС та систематизація таких форм;

- пропозиції щодо доцільності формування системи суб'єктів протидії корупції у ДКВС, виокремлено її ознаки та запропоновано структуру цієї системи;

- пропозиції щодо доцільності застосування комп'ютерного поліграфа (детектора брехні) у процесі перевірки осіб на окремих посадах, пов'язаних з підвищеним ризиком корупції в органах і установах, слідчих ізоляторах, що належать до сфери управління ДПтС;

- обґрунтування щодо застосування адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією;

– виявлення підстав звільнення з посади особи, яка скоїла корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення;

– пропозиції щодо доцільності формування системи стимулів для антикорупційної службової поведінки працівників органів ДКВС України та системи гарантій безпеки осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції в органах ДКВС України.

Практичне значення одержаних результатів обумовлено актуальністю теми дисертації, її науковою новизною та висновками, зробленими в результаті дисертаційного дослідження.

– у *науково-дослідній сфері* – положення та висновки дисертації можуть слугувати основою для подальшої розробки проблематики протидії корупції в Україні в контексті сучасної антикорупційної стратегії (акт впровадження в науково-дослідну діяльність Науково-дослідного центру з проблем оподаткування Національного університету ДПС України № 3803/01–12 від 30 грудня 2015 року);

– у *правозастосовній сфері* використання одержаних результатів дозволить підвищити ефективність служби в органах ДКВС України, сприятиме розвитку професійного рівня і стимулюванню антикорупційної поведінки співробітників ДКВС України (акт впровадження у практичну діяльність Бучанської виправної колонії управління Державної пенітенціарної служби України в м. Києві та Київській області (№ 85) від 2 грудня 2015 року; акт впровадження у практичну діяльність Ірпінського виправного центру управління Державної пенітенціарної служби України в м. Києві та Київській області (№ 132) від 11 грудня 2015 року; довідка про використання матеріалів дослідження центральним апаратом Міністерства юстиції України від 26.05.2016 року.

– у *навчальному процесі* використані в:

– Національному університеті державної податкової служби України при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право» (Змістовний модуль 2. Адміністративно-правові засади діяльності органів публічної влади), «Адміністративно-правова протидія тіньовій економіці», «Гарантії законності адміністративної та кримінально-процесуальної діяльності», «Організація та сучасні проблеми боротьби з корупцією та організованою злочинністю» (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в освітній процес Національного університету ДПС України від 25 вересня 2015 року).

– Інституті кримінально-виконавчої служби при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Профілактика злочинів в місцях позбавлення волі», «Діяльність персоналу кримінально-виконавчої служби», «Забезпечення режиму в установах виконання покарань», «Контроль і нагляд у професійній діяльності» (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в освітній процес Інституту кримінально-виконавчої служби від 28 вересня 2015 року);

– Академії праці, соціальних відносин і туризму при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративна відповідальність», «Державна служба», «Правове регулювання кадрової роботи» (акт про

впровадження у навчальну та науково-дослідну діяльність юридичного факультету Академії праці, соціальних відносин і туризму від 29 вересня 2015 року).

Особистий внесок здобувача. Дослідження виконано дисертантом самостійно, з використанням новітніх здобутків вітчизняної та зарубіжної науки адміністративного права, усі сформульовані положення і висновки обґрунтовано на підставі власних досліджень автора. У дисертації ідеї та розробки, які належать співавтору В.Т. Білоусу, не використовувались.

Апробація результатів дисертації. Основні ідеї, положення та висновки дослідження оприлюднені в доповідях і виступах на 29 міжнародних, 3 всеукраїнських, науково-практичних, наукових конференціях і 1 семінарі, основними з яких є: Міжнародна науково-практична конференція «Реформування національного та міжнародного права: перспективи сьогодення» (29–30 вересня 2011 р., м. Одеса); Міжнародна науково-практична конференція «Роль права у забезпеченні законності та правопорядку» (11–12 жовтня 2011 р., м. Запоріжжя); Всеукраїнська науково-практична конференція «Правовий вимір сучасних реформаційних процесів в Україні» (21–22 жовтня 2011 р., м. Львів); II Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання публічного права» (11 листопада 2011 р., м. Запоріжжя); Міжнародна науково-практична конференція «Тенденції та пріоритети реформування правової системи України» (24–25 травня 2012 р., м. Київ); III Международная научная конференция «Вклад молодых ученых в развитие правовой науки Республики Беларусь» (23 ноября 2012 г., г. Минск); Международная научно-практическая заочная конференция «Актуальные вопросы совершенствования законодательства в рамках реализации стратегии «Казахстан – 2050»» (17–19 апреля 2013 г., г. Алмата); IV Международная научная конференция «Вклад молодых ученых в развитие правовой науки Республики Беларусь» (24 мая 2013 г., г. Минск); науково-практичний семінар «Протидія корупційним проявам в органах Міністерства доходів і зборів України» (21 листопада 2013 р., м. Ірпінь); Международная научно-практическая конференция «Правовые реформы в постсоветских странах: достижения и проблемы» (28–29 марта 2014 г., г. Кишинев); Международная дистанционная научно-практическая конференция «Административное право и процесс: история, современность, перспективы развития» (21–22 мая 2014 г., г.г. Москва–Запорожье); Medzinarodnej vedeckej konferencie «PRAVNA VEDA A PRAX V TRETOM TISICROCI» / 27–28. Februar 2015 / Kosice; Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (Присвячена науковій школі професора В.Т. Білоуса) «Фінансова безпека України на сучасному етапі» (25 березня 2016 р., м. Ірпінь); науково-практична конференція «Законодавче забезпечення вдосконалення правової системи України щодо захисту прав і свобод людини і громадянина» (25 травня 2016 р., м. Київ).

Публікації. Основні положення та висновки дисертації відображено в опублікованій одноосібній монографії; 29 наукових статтях, 23 з яких опубліковано у вітчизняних наукових фахових виданнях, 6 – у зарубіжних

наукових виданнях; 33 тезах доповідей на науково-практичних, наукових конференціях і семінарах.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, 5 розділів, 20 підрозділів, 9 підпунктів, висновків, списку використаних джерел (646 найменувань) та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 560 сторінок, з яких основний текст – 405 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, вказано на її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет. Охарактеризовано основні методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про апробацію результатів дослідження, кількість публікацій, структуру та обсяг дисертації.

Розділ 1 «Теоретико-правова характеристика поняття «корупція» як об'єкта протидії в органах Державної кримінально-виконавчої служби України» складається з п'яти підрозділів і двох підпунктів.

У підрозділі 1.1 *«Наукові підходи до визначення змісту понять «корупція», «корупція в органах ДКВС»* проаналізовано наукові підходи до змісту понять «корупція», «корупція в органах ДКВС», на підставі чого встановлено, що у сучасній науковій літературі представлено два основних підходи до визначення поняття корупції: у широкому і вузькому значенні. Виділено специфічні ознаки корупції, ознаки корупції в органах ДКВС. Сформульовано авторське визначення поняття корупції як соціального, правового, політичного, економічного, морального, системного явища, законспірованого (прихованого) характеру, що виражається в умисних діяннях, пов'язаних зі створенням протиправного стійкого зв'язку однієї або кількох осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування чи прирівняних до них осіб, або осіб громадських, комерційних та інших організацій з окремими особами чи угруповуваннями, з використанням свого статусу, з особистою корисливою метою одержання для себе чи в інтересах третіх осіб не передбачених законом певних благ у вигляді винагороди як майнового, так і не майнового характеру та переваг, а також підкуп зазначених осіб шляхом протиправного надання їм фізичними та юридичними особами вказаних благ і переваг, що підриває авторитет та престиж органів державної влади і Держави в цілому, і за які передбачені всі види юридичної відповідальності. Сформульовано авторське визначення поняття «корупція в органах ДКВС».

У підрозділі 1.2 *«Співвідношення понять «корупція», «корупційні діяння», «корупційне правопорушення» та «адміністративне корупційне правопорушення»* на підставі аналізу співвідношення понять «корупція», «корупційне діяння», «корупційне правопорушення» встановлено, що корупційні діяння є складовою корупційних правопорушень в органах ДКВС. Проаналізовано види корупційних діянь в органах ДКВС. Виокремлено найбільш небезпечні види корупційних діянь в органах ДКВС. Уточнено ознаки корупційних правопорушень. Виокремлено загальні та особливі ознаки адміністративних корупційних правопорушень. До

загальних віднесено: протиправність, тобто заборона нормами адміністративного права діяння, що містить ознаки корупції, як такого, що завдає або створює загрозу завдання шкоди; суспільна шкідливість; винність (адміністративні корупційні правопорушення вчиняються лише у формі прямого умислу); адміністративна караність; діяння у формі активної дії. До особливих ознак належать такі: 1) вчиняються з метою отримання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб; 2) вчиняються спеціальним суб'єктами правопорушення, зокрема особами, які, відповідно до ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції», є суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення; 3) вчиняються з використанням особою службового становища та можливостей, які з ним пов'язані, або із метою використання такого становища.

Доведено, що корупційні адміністративні правопорушення являють собою адміністративні правопорушення, які мають ознаки корупції, але не містять у собі складу злочину.

У підрозділі 1.3 «Аналіз сучасного стану, причин та напрямів протидії корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України» проаналізовано причини виникнення та поширення корупції в органах ДКВС. Визначено види корупційних діянь в органах ДКВС та виокремлено найбільш небезпечні їх види.

Обґрунтовано пропозицію про доцільність розгляду корупції в пенітенціарній системі з двох позицій, зокрема: правопорушення, що створюють умови для корупції; обставини, що сприяють вчиненню корупційних злочинів (корупційні ризики). Визначено корупційні ризики, характерні пенітенціарній службі, та розподілено їх на загальні та специфічні. До причинних факторів проявів корупції в органах, установах виконання покарань та слідчих ізоляторах віднесено: пов'язані з зовнішнім середовищем; є наслідком особистого, внутрішнього порядку. Здійснено систематизацію факторів відтворення корупції в пенітенціарній системі.

Виокремлено форми виявлення та протидії корупції в органах ДКВС та здійснено систематизацію таких форм. Проведення системного комплексного дослідження феномену корупції у пенітенціарній системі України, аналіз причин її виникнення та поширення в досліджуваній галузі, дало змогу виокремити напрями протидії.

У підрозділі 1.4 «Характеристика умов виникнення корупції у службовій діяльності співробітників органів і установ, слідчих ізоляторів, що належать до сфери управління ДПтС України» визначено основні умови, що сприяють виникненню корупції у службовій діяльності співробітників органів і установ, слідчих ізоляторів, що належать до сфери управління ДПтС: політичні, управлінські, правові, економічні, соціальні. На підставі аналізу правопорушень з корупційними ознаками, що були здійснені співробітниками пенітенціарної системи за період з 2006 по 2015 рр., визначено таке: намітилася тенденція до збільшення кількості співробітників, схильних до скоєння такого виду правопорушення; вжиті превентивні заходи не дають бажаного результату, що пов'язано з їх неефективністю; умови для корупції в місцях позбавлення волі,

незважаючи на певну активність адміністрації органів і установ, слідчих ізоляторів ДПтС України, а також управління внутрішньої безпеки і протидії корупції ДПтС України та її територіальних органів, як і раніше зберігаються.

У підпункті 1.4.1 «Професійна деформація співробітників як одна із умов виникнення корупції в пенітенціарній системі» встановлено основні умови, що спричиняють професійну деформацію співробітників пенітенціарної системи: відсутність престижу служби в пенітенціарній системі, невисоке грошове утримання. Визначено критерії, що дозволять виокремити із загального числа співробітників того чи іншого підрозділу суб'єктів підвищеного ризику: спільне проведення дозвілля з членами організованих злочинних угруповань, а також підтримання неділових контактів з особами, підозрюваними у протиправній діяльності; придбання дорогих предметів розкоші, часті поїздки за кордон, наявність великих сум грошей, походження яких офіційно невідомо; невжиття законних заходів щодо очевидних фактів протиправних дій окремих осіб; неділові зв'язки з, так званим, «розроблюваним контингентом»; часті невиходи на службу за надуманими підставами, регулярне пред'явлення лікарняних листів, постійні зміни місця служби тощо.

У підпункті 1.4.2 «Неналежне матеріальне забезпечення та соціальна незахищеність персоналу як умова виникнення корупції в пенітенціарній системі» здійснено аналіз стану матеріального забезпечення співробітників пенітенціарної системи. Обґрунтовано взаємозв'язок між ступенем неналежного матеріального забезпечення, соціальної незахищеності співробітників пенітенціарної системи й рівнем низової корупції у цій сфері, який виявляється в тому, що державна політика в цьому питанні зводиться до мінімізації витрат. Визначено загальні заходи попередження корупції в пенітенціарній системі: диференційована грошова винагорода співробітників пенітенціарної системи, залежно від: службового навантаження, часу знаходження на службі, місця несення служби («кабінетна» або «зовнішня» служби) тощо; надання співробітникам пенітенціарної системи послуг, що забезпечують їм гідний рівень життя; забезпечення комфортним і якісним житлом співробітників пенітенціарної системи та членів їх сімей; встановлення і прийняття для співробітників пенітенціарної системи єдиних правил на роботу за сумісництвом; гарантована грошова або соціальна компенсація за понаднормову службу, в тому числі у вихідні та святкові дні.

У підрозділі 1.5 «Зарубіжний досвід протидії корупції та напрями адаптації його в українське законодавство» проаналізовано досвід протидії корупції у таких країнах, як Данія, Швеція, Фінляндія, Сінгапур, Грузія тощо. Визначено особливості організації антикорупційної діяльності та виокремлено спільні риси: бажання організації активної протидії корупційним проявам; створення відповідної правової бази; залучення до протидії корупційним проявам громадських організацій. На підставі вивчення досвіду Сінгапуру з протидії корупції, виокремлено заходи, які доцільно запозичити: мінімізація можливості чиновників діяти на власний розсуд; визначення чіткої межі між державними обов'язками і особистими інтересами; розробка системи суворого покарання і

гідної винагороди; неминучість покарання учасників корупційних відносин. Виокремлено напрями запозичення зарубіжного досвіду у сфері протидії корупції в органах, установах, що належать до компетенції ДПтС України. Визначено пріоритетні напрями діяльності щодо усунення причин і умов, що призводять до вчинення корупційних діянь, корупційних правопорушень та інших зловживань, пов'язаних із корупцією в ДКВС України.

Розділ 2 «Системний аналіз суб'єктів протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України» складається з п'яти підрозділів.

У підрозділі 2.1 «Формування системи суб'єктів протидії корупції у Державній кримінально-виконавчій службі України» акцентовано увагу на тому, що система суб'єктів протидії корупції в органах ДКВС України перебуває на стадії формування, у зв'язку із реформаційними процесами, які відбуваються в Україні. На підставі вивчення зарубіжного досвіду встановлено, що джерела міжнародних стандартів відрізняються стосовно сфери застосування, а також за змістом та цілями, проте вони включають чіткі вимоги, які зобов'язують країни забезпечувати інституційну спеціалізацію у сфері боротьби проти корупції. Це наявність спеціалізованих органів із запобігання корупції та спеціалізованих органів або осіб, на яких покладено обов'язки з боротьби проти корупції за допомогою правоохоронних заходів. Виокремлено три основних підходи, які відповідають таким типам основних функцій спеціалізованих інституцій: багатоцільові органи, які мають повноваження правоохоронних органів, а також здійснюють превентивні функції; спеціалізовані служби, управління та/або відділи з боротьби проти корупції у системі правоохоронних органів; інституції із запобігання корупції, розроблення політики і координації. Вивчено зарубіжний досвід функціонування суб'єктів протидії корупції (Франції, Великобританії, Норвегії, Литви) та вітчизняний. Обґрунтовано доцільність формування системи суб'єктів протидії корупції у ДКВС, виокремлено її ознаки та запропоновано структуру цієї системи. Сформульовано з урахуванням предметної спрямованості авторське визначення поняття «система суб'єктів протидії корупції у ДКВСУ».

У підрозділі 2.2 «Класифікація суб'єктів протидії корупції у Державній кримінально-виконавчій службі України» здійснено класифікацію суб'єктів протидії корупції, яких об'єднано у шість груп виходячи зі змісту функціонального призначення та кола повноважень, а саме: 1. Суб'єкти формування та реалізації антикорупційної політики держави (антикорупційної стратегії). 2. Суб'єкти які створюють і вдосконалюють нормативно-правову базу протидії корупції. 3. Суб'єкти безпосередньої компетенції: суб'єкти, для яких безпосередня компетенція у сфері протидії корупції є однією з основних функцій. 4. Суб'єкти, які сприяють протидії корупції в межах інших покладених на них функцій та завдань. 5. Суб'єкти, які здійснюють правосуддя у справах про корупційні або порушення, пов'язані з корупцією (суди загальної юрисдикції). 6. Суб'єкти, які координують правоохоронну діяльність з питань протидії корупції.

Обґрунтовано доцільність класифікувати суб'єктів протидії корупції в органах ДКВСУ у такі групи: законодавчі, виконавчі, судові, прокуратура, громадські об'єднання та інші суб'єкти.

У підрозділі 2.3 «Управління внутрішньої безпеки і протидії корупції як спеціально уповноважений орган протидії корупції у Державній кримінально-виконавчій службі України» встановлено, що найважливішу роль у запобіганні та виявленні корупції у ДПтС України відіграють підрозділи внутрішньої безпеки і протидії корупції, які наділені спеціальними повноваженнями і вирішують основні завдання та функції в цьому напрямі діяльності. Проаналізовано їхні функції та повноваження. Встановлено, що проведення відповідних заходів підрозділами внутрішньої безпеки і протидії корупції, спрямованих на виконання антикорупційних заходів, не завжди може забезпечити ефективну протидію корупції у зв'язку з тим, що підрозділи внутрішньої безпеки і протидії корупції ДПтС України не повністю незалежні. Зокрема, підпорядкування підрозділів внутрішньої безпеки і протидії корупції безпосередньому керівництву (наприклад, «Управління очолює начальник, який безпосередньо підпорядковується Голові ДПтС України»; «начальник управління та його заступник призначаються на посади і звільняються з посад Головою ДПтС України за погодженням з Міністром юстиції України»; територіальні відділи внутрішньої безпеки та виявлення корупції ДПтС України безпосередньо підпорядковуються начальнику управління), що створює корупційні ризики. Обґрунтовано доцільність незалежності підрозділів внутрішньої безпеки і протидії корупції при виконанні антикорупційних заходів та доведено, що управління внутрішньої безпеки ДПтС України повинно на пряму підпорядковуватися директору Національного антикорупційного бюро України.

У підрозділі 2.4 «Суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення в органах Державної кримінально-виконавчої служби України» на підставі аналізу положень Конвенції ООН проти корупції, Закону України «Про запобігання корупції», зарубіжного законодавства (Російської Федерації, Азербайджанської Республіки, Республіки Казахстан, Киргизької Республіки, Республіки Білорусь, Республіки Молдова), що регламентує діяльність суб'єктів протидії корупції, виокремлено категорії осіб, які можуть бути суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення в органах ДКВС України. Визначено головний критерій віднесення особи до кола суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення – наявність у неї організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій.

Обґрунтовано доцільність внесення змін у статтю 1 Закону України «Про запобігання корупції», зокрема доповнити її поняттям «суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення та правопорушення, пов'язані з корупцією». Запропоновано авторське формулювання поняття «суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення та правопорушення, пов'язані з корупцією». Це особи, які зобов'язані виконувати встановлені законодавством антикорупційні заборони, обмеження та обов'язки, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та прирівняні до них особи, які одержують

заробітну плату за рахунок державного чи місцевого бюджету, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, та особи, спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків в юридичних особах, а також фізичні особи – підприємці, і юридичні особи.

У підрозділі 2.5 «Громадські об'єднання як суб'єкти протидії корупції у Державній кримінально-виконавчій службі України» виявлено, що одним із головних завдань інститутів громадянського суспільства на сьогодні є протидія корупції, що реалізується через проведення громадської антикорупційної експертизи та громадського контролю за дотриманням антикорупційного законодавства. Визначено, що одним із найбільш поширених інструментів впливу громадського суспільства на органи влади є громадський контроль, який визначають із головних механізмів протидії корупції та є однією з основних функцій громадянського суспільства. Встановлено, що, незважаючи на те що Законом України «Про запобігання корупції» визначено умови для участі інститутів громадянського суспільства у реалізації громадського моніторингу за діяльністю органів державної влади, в тому числі у сфері запобігання і протидії корупції, роль громадських інституцій як суб'єктів протидії корупції в пенітенціарних органах дуже слабка. Визначено основні перешкоди їх діяльності: загальна нерозвиненість антикорупційних громадських організацій; орієнтація більшості з них на досягнення короткострокових цілей, а не на постійну участь в антикорупційній діяльності; відсутність механізмів захисту громадян. Виокремлено напрями протидії корупції в органах ДКВС, які можуть застосовувати у своїй діяльності громадські об'єднання.

Розділ 3 «Адміністративно-правові форми, засоби і заходи протидії корупції у Державній кримінально-виконавчій службі України» складається з трьох підрозділів і трьох підпунктів.

У підрозділі 3.1. «Адміністративно-правові форми виявлення та протидії корупції у Державній кримінально-виконавчій службі України» встановлено, що науковці та практики недостатньо уваги приділили дослідженню форм виявлення корупції в органах ДКВС. Як правило, автори найбільше уваги приділяють безпосередньо конкретним механізмам боротьби з корупційними проявами. Досліджено дві форми виявлення корупції та застосування за результатами використання цих форм відповідних заходів реагування: виявлення конкретних фактів вчинення певною особою (або групою осіб) діянь, що безпосередньо завдають шкоди охоронюваним законом правам та інтересам громадян; виявлення ознак того, що певне діяння могло бути скоєно, або може бути скоєно у майбутньому. Встановлено, що принциповою відмінністю є те, що при застосуванні першої форми підлягає доведенню весь комплекс обставин (як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру), що свідчить про вчинення протиправного діяння: факт вчинення конкретного діяння; ступінь причетності конкретних осіб до такого діяння, та мотиви кожної з цих осіб. При другій формі

достатньо виявити лише певні ознаки того, що протиправне діяння було вчинено, або може бути вчинено у майбутньому – і вже сам факт наявності цих ознак є підставою застосування заходів правового реагування. Визначено форми виявлення корупції в органах ДКВС України. Доведено, що специфіка кожної з цих форм викриття корупції визначає і перелік механізмів, що будуть використовуватися при застосуванні таких форм. Для першої форми характерними є класичні механізми правоохоронної та інспекційної діяльності, а для другої – аналітично-спостережні механізми, що ґрунтуються на непрямих методах.

Виокремлено основні форми протидії корупції в цих органах, до яких віднесено: законодавчий, державний контроль (адміністративний, фінансово-економічний, кримінологічний), громадський контроль, відомчий (внутрішній) контроль. Обґрунтовано доцільність створення Громадської ради при ДКВС України.

Підрозділ 3.2 «Адміністративно-правові засоби протидії корупції у Державній кримінально-виконавчій службі України» містить три підпункти.

У підпункті 3.2.1 «Подолання конфлікту інтересів як ефективний засіб протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України» проаналізовано причини та умови виникнення конфлікту інтересів. Виокремлено такі причини виникнення конфлікту інтересів в органах ДКВС України: відсутність реальних механізмів запобігання та подолання негативних наслідків використання повноважень і можливостей посадовими особами органів ДКВС України; корпоративна мораль (конфлікт між інтересами виконувати службові обов'язки і негласними правилами чи установками, що склались в органах ДКВС; кумівство і фаворитизм (конфлікт інтересів між вимогою об'єктивності та родинними або дружніми відносинами); порушення основних принципів служби в органах ДКВС (невиконання першочергових обов'язків, недотримання чинного антикорупційного законодавства, порушення обмежень і заборон, пов'язаних зі службою в органах ДКВС); дисбаланс між матеріальними можливостями та фінансовими очікуваннями; дисбаланс між професійним рівнем і посадовим становищем окремих службовців органів ДКВС України.

До основних умов виникнення конфлікту в органах ДКВС віднесено: свободу адміністративного розсуду в діях посадових осіб органів ДКВС, що дозволяє створювати адміністративні бар'єри; недосконалість нормативних актів, що не містять чіткого переліку підстав для прийняття управлінських рішень посадовими особами органів ДКВС; недолік розробленості адміністративних процедур, у т.ч. процедур досудового оскарження дій посадових осіб органів ДКВС; нормативні колізії, що дозволяють завищувати вимоги до осіб, які пред'являються для реалізації їх прав; відсутність норм, що встановлюють відповідальність посадових осіб органів ДКВС за порушення законодавства; суперечності між вимогами інструкцій та вимогами планових показників; правильний вибір способів контролю, які підмінюють вимогами звітності реальну службову діяльність.

Встановлено, що чинне антикорупційне законодавство не містить переліків ситуацій, в яких наявний конфлікт інтересів. Обґрунтовано доцільність розробки і прийняття Закону України «Про конфлікт інтересів та корупції в державному секторі».

У підпункті 3.2.2 «Посадова ротація співробітників ДКВС України як ефективний засіб протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України» встановлено, що антикорупційні цілі ротації кадрів зумовлені необхідністю підвищити знання, навички та вміння службовців, спрямовані на ефективне формування серед персоналу ідеї нетерпимості до корупції та спрямовані на вирішення таких завдань: профілактика корупційної поведінки, протидія сімейності у відносинах (протекціонізм), скорочення ризику утворення стійких корупційних угруповань, запобігання конфлікту інтересів тощо. Доведено, що застосування механізмів ротації ускладнено правовою неврегульованістю на законодавчому рівні, її використання обмежене і не є системним. Виокремлено основні недоліки в організації і проведенні ротації в органах ДКВС: відсутність матеріальної та правової бази забезпечення ротації; відсутність обґрунтованих розрахунків коштів на будівництво житла та інших об'єктів соціальної інфраструктури в органах ДКВС; епізодичний, безсистемний характер ротації – недостатнє використання можливості ротації кадрів для правильного підбору і розстановки кадрів, попередження правопорушень з боку посадових осіб; відсутність жорсткої регламентації термінів, умов та порядку здійснення ротації.

Сформульовано авторське визначення поняття «ротація кадрів у пенітенціарній системі». Це передбачене службовим контрактом і здійснюване в установленому порядку періодичне переміщення (без згоди) або переведення (зі згоди) державних службовців, які займають встановлені посади в пенітенціарних органах і установах виконання покарань, слідчих ізоляторах, у межах однієї місцевості або в іншу місцевість на плановій, а в окремих встановлених випадках – позаплановій основі на іншу рівнозначну посаду з урахуванням рівня їх спеціальності та кваліфікації, яке покликано сприяти формуванню та розвитку службовців як творчої особистості і підвищенню їх професійного рівня, або спрямоване на протидію протиправній діяльності пенітенціарних службовців, їх корупційних правопорушень чи правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Ротацію кадрів у пенітенціарній системі запропоновано розглядати у вузькому і широкому значенні.

У підпункті 3.2.3 «Дотримання антикорупційних стандартів службової поведінки як засіб мінімізації корупційних ризиків в органах Державної кримінально-виконавчої служби України» уточнено зміст поняття «антикорупційні стандарти службової поведінки». Встановлено, що до найбільш типового складу антикорупційних стандартів службової поведінки в системі державної служби належать заборони, обмеження, обов'язки, гарантії, юридична відповідальність тощо. Сформульовано авторське визначення поняття «антикорупційні стандарти службової поведінки співробітників органів ДКВС». Це сукупність законодавчо встановлених правил, виражених у вигляді заборон,

обмежень, обов'язків і гарантій, дотримання яких спрямоване на неприйняття будь-якого прояву корупції в органах ДКВС та формування стійкої антикорупційної поведінки співробітників цих органів.

Доведено доцільність чіткого розмежування таких засобів антикорупційного впливу, як заборона, обмеження, обов'язок.

У підрозділі 3.3 «Адміністративно-правові заходи виявлення та протидії корупції у Державній кримінально-виконавчій службі України» обґрунтовано доцільність застосування таких методів виявлення корупції в органах ДКВС України як метод аналізу показників викриття фактів корупції та метод соціологічного дослідження. Зазначено, що виокремлені методи мають застосовуватися комбіновано, при цьому метод аналізу показників викриття фактів корупції потрібно застосовувати на постійній основі, а метод соціологічного дослідження – вибірково, як додатковий стосовно підрозділів ДКВС, діяльність яких можна оцінити як дуже корумповану на основі даних, отриманих при використанні методу аналізу показників викриття фактів корупції. Доведено доцільність модернізації механізмів викриття ознак, щоб за результатами застосування цих механізмів існувала можливість приймати конкретні правові рішення, але при цьому зберігати максимально можливу індивідуалізованість покарання.

Проаналізовано зміст адміністративно-правових заходів запобігання і протидії корупції в органах ДКВС. Адміністративно-правові заходи із запобігання корупції поділено на обмежуючі та стимулюючі. До адміністративно-правових заходів протидії корупції в органах ДКВС України віднесено заходи: загальносоціального рівня, спеціально-адміністративного призначення та індивідуального призначення.

Обґрунтовано доцільність доповнення переліку осіб, які підлягають відповідальності: співробітників ДКВС, стосовно яких встановлено факти невідповідності задекларованих доходів їх витратам; керівниками ДКВС, які очолюють територіальні або структурні підрозділи, щодо яких визначено високий рівень корумпованості їх співробітників.

Розділ 4 Адміністративно-правовий механізм протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України» складається з чотирьох підрозділів і двох підпунктів.

У підрозділі 4.1 «Поняття адміністративно-правового механізму протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України» проаналізовано наукові підходи до визначення змісту понять: «механізм правового регулювання», «механізм адміністративно-правового регулювання», «адміністративно-правовий механізм протидії корупції». Встановлено, що адміністративно-правовий механізм досить часто ототожнюють з механізмом адміністративно-правового регулювання. Виокремлено чотири групи наукових підходів до визначення змісту поняття «адміністративно-правовий механізм протидії корупції»: як сукупність адміністративно-правових засобів; як система адміністративно-правових засобів, спрямована на врегулювання суспільних відносин у процесі запобігання та протидії корупції; як система дій, спрямована

на виявлення, припинення, обмеження поширення та запобігання корупційних дій; як спосіб організації відповідної діяльності; як сукупність взаємопов'язаних елементів – управлінських, правових, контрольних, виховних, культурних та інших. Обґрунтовано авторське визначення поняття «адміністративно-правовий механізм протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України».

Доведено доцільність внесення змін у Закон України «Про запобігання корупції», розроблено конкретні пропозиції.

У підрозділі 4.2 «Складові адміністративно-правового механізму протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України» проаналізовано структуру адміністративно-правового механізму протидії корупції та виокремлено його елементи. До основних складових адміністративно-правового механізму протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України віднесено: норми адміністративного права, що визначають права та обов'язки суб'єктів зазначених суспільних правовідносин; адміністративні правовідносини у сфері протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України як різновид суспільних відносин, які регламентуються правовими нормами та забезпечують взаємодію останніх із відповідними суб'єктами протидії корупції серед співробітників пенітенціарної системи; нормативно-правові акти, які регламентують діяльність суб'єктів протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України.

У підрозділі 4.3 «Система антикорупційних заборон, обмежень, обов'язків у сфері Державної кримінально-виконавчої служби України» розкрито сутність та виокремлено специфіку юридичних обов'язків співробітників органів ДКВС України. З'ясовано, що у змісті юридичного обов'язку виділяють два рівні. Перший рівень вмісту обов'язку проявляється в об'єктивному (позитивному) праві – обов'язок вчиняти певні дії (позитивний обов'язок), обов'язок утримуватися від певних дій, обов'язок забезпечувати права і свободи, а також обов'язок самозабезпечення виконання (самоорганізованості, самодисципліни). Звернуто увагу на те, що співробітник пенітенціарної системи, вступаючи на державну службу, добровільно приймає ряд встановлених законодавством обмежень і заборон, які зумовлені специфікою виконуваних ними функцій та службових повноважень. Установлено, що заборони та обмеження – два різні способи правового регулювання суспільних відносин. Основна їх відмінність полягає в тому, що заборони за своїм змістом вказують на юридичну неможливість певної поведінки, яка фактично можлива, тоді як правове обмеження являє собою не тільки юридично, але й фактично неможливий варіант поведінки. Проаналізовано Закон України «Про запобігання корупції» та виокремлено обмеження, які стосуються і працівників пенітенціарної системи: щодо використання службового становища; щодо суміщення та сумісництва; щодо одержання дарунків (пожертв); щодо роботи близьких осіб, щодо осіб, які звільнилися з посад або припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування.

У підрозділі 4.4 «Юридична відповідальність співробітників пенітенціарної системи в адміністративно-правовому механізмі протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України» уточнено зміст понять «відповідальність», «юридична відповідальність». Доведено доцільність розгляду юридичної відповідальності в двох аспектах: як обов'язок відповідати за свої протиправні дії, зазнати певних негативних наслідків за правопорушення (негативна відповідальність); як добровільне та ініціативне виконання обов'язків, самодисципліну, високу правову свідомість (позитивна відповідальність).

На підставі науково-теоретичних і нормативно-правових джерел сформульовано авторське визначення поняття «юридична відповідальність за вчинення корупційного правопорушення та правопорушення, пов'язаного з корупцією» як врегульовані нормами Закону України «Про запобігання корупції» та іншими нормативними актами охоронні, відносні правовідносини, які виникають між державою в особі її спеціальних органів та особою-правопорушником, на якого покладається обов'язок зазнати негативних наслідків свого діяння за вчинене правопорушення, в строго передбаченому процесуальному порядку.

Встановлено, що сутність юридичної відповідальності конкретного співробітника пенітенціарної системи полягає у невідворотності покарання (стягнення), накладеного за порушення вимог правових розпоряджень, що регулюють його службову діяльність. Відповідальність настає за невиконання або неналежне виконання ним своїх посадових обов'язків.

У підпункті 4.4.1 «Адміністративно-правова відповідальність посадових осіб органів і установ, слідчих ізоляторів, що належать до сфери управління ДПтС» здійснено аналіз змісту поняття «адміністративна відповідальність», виокремлено її ознаки. Виокремлено особливості адміністративної відповідальності осіб рядового і начальницького складу ДКВС України.

Сформульовано авторське визначення поняття «адміністративна відповідальність за правопорушення, пов'язані з корупцією», як вид юридичної відповідальності у державному управлінні, який полягає в специфічному реагуванні держави на діяння, що не містять ознак корупції, але створюють умови для корупції, які проявляються в недотриманні встановлених законом вимог, заборон, обмежень та накладанні спеціально уповноваженим суб'єктом у сфері протидії корупції передбаченого законом адміністративного стягнення до суб'єкта правопорушення.

Звернуто увагу на те, що адміністративна відповідальність передбачена за правопорушення, пов'язані з корупцією, а саме: а) правопорушення встановлених законом обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності; порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків; порушення вимог фінансового контролю; порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів; незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з використанням службових повноважень; невиконання заходів щодо протидії корупції; б) невиконання законних вимог (приписів) Національного агентства з питань запобігання корупції; в) ненадання, надання

завідомо недостовірної інформації Національному антикорупційному бюро України тощо. Встановлено, що за вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією, передбачені адміністративні стягнення у вигляді: штрафу, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік, конфіскації отриманого доходу від підприємницької діяльності чи винагороди від роботи за сумісництвом, конфіскації подарунка, одержаного з порушенням встановлених обмежень.

У підпункті 4.4.2 «Дисциплінарна відповідальність посадових осіб органів і установ, слідчих ізоляторів, що належать до сфери управління ДПтС за порушення антикорупційного законодавства України» проаналізовано зміст поняття «дисциплінарна відповідальність» та виокремлено особливості і характерні ознаки дисциплінарної відповідальності посадових осіб органів і установ, слідчих ізоляторів, що належать до сфери управління ДПтС. Запропоновано авторське визначення поняття «дисциплінарна відповідальність за порушення антикорупційного законодавства» – це юридична відповідальність, що настає внаслідок порушення норм Закону України «Про запобігання корупції» та інших нормативних актів, що регулюють порядок проходження державної служби та статус осіб, уповноважених на виконання державних функцій, або прирівняних до них осіб, застосована державою в особі уповноваженого суб'єкта дисциплінарної влади до правопорушника, на якого покладається обов'язок зазнати несприятливих наслідків призначеного дисциплінарного стягнення. З'ясовано, що дисциплінарна відповідальність за здійснення корупційного правопорушення є похідною від кримінальної та адміністративної відповідальності за такі самі правопорушення. Звернуто увагу на те, що особу можна притягнути до дисциплінарної відповідальності за корупційне правопорушення лише після набрання законної сили постановою чи вироком суду, у яких службовець визнається винуватим у вчиненні корупційних правопорушень.

Виявлено, що, крім дисциплінарних стягнень (усне зауваження, зауваження, догана, сувора догана, попередження про неповну посадову відповідність, звільнення з посади, пониження в спеціальному званні на один ступінь, звільнення з органів внутрішніх справ), до працівників органів ДКВС можуть застосовуватись інші заходи дисциплінарного впливу, а саме: затримка до одного року у присвоєнні чергового рангу або у призначенні на вищу посаду. Обґрунтовано доцільність посилення дисциплінарних стягнень за корупційні правопорушення та правопорушення пов'язані з корупцією. Зокрема, якщо особа скоїла два або більше зазначених у Законі України «Про запобігання корупції» корупційних правопорушень та правопорушень пов'язаних з корупцією, то це тягне накладання одного із дисциплінарних стягнень, а саме: зауваження, догану, попередження про неповну службову відповідальність; при повторному вчиненні протягом року одного з цих корупційних правопорушень та правопорушень пов'язаних з корупцією після накладання дисциплінарного стягнення передбачено звільнення з роботи.

Розділ 5 «Концептуальний підхід до формування адміністративно-правових засад протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України» складається з трьох підрозділів і двох підпунктів.

У підрозділі 5.1 *«Застосування системного підходу до формування адміністративно-правових засад протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України»* уточнено зміст поняття «адміністративно-правові засади», його ознак, закріплених у законодавстві, наукових працях, в тому числі й шляхом порівняння з ознаками інших категорій. Звернуто увагу на ототожнення понять «засади» і «основи» у вітчизняному законодавстві. Виокремлено обов'язкові і факультативні елементи адміністративно-правових засад. Запропоновано авторське поняття «адміністративно-правові засади протидії корупції в органах ДКВС». Доведено доцільність застосування системного підходу як методологічної основи формування концептуальних положень адміністративно-правових засад протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України. За допомогою системного підходу виокремлено структурні елементи адміністративно-правових засад протидії корупції в органах ДКВС: категоріальний, нормативний, інституційний, функціонально-структурний, морально-етичний, прогностичний.

Підрозділ 5.2. *«Перспективні шляхи модернізації оцінювання результатів тестування на поліграфі з метою підвищення ймовірності виявлення корупційних діянь серед співробітників ДКВС»* складається з двох підпунктів.

У підпункті 5.2.1 *«Теоретичні та практичні засади визначення рівня корупції серед співробітників органів ДКВС у контексті удосконалення оцінювання результатів тестування на поліграфі»* доведено доцільність посилення кадрового відбору осіб на посади, пов'язані з підвищеними корупційними ризиками, у тому числі через застосування поліграфа («детектора брехні»). Це дозволить більш якісно здійснювати відбір кандидатів на службу, мінімізувати можливість прийняття в органи Державної пенітенціарної служби осіб з низькими моральними якостями та негативною мотивацією.

З'ясовано, що в Україні немає однозначного підходу щодо використання поліграфа з огляду на ряд невирішених завдань: недостатнє нормативне врегулювання використання цього виду спеціальних знань; незабезпечення поліграфами (їх не виробляють в Україні); неналежний рівень підготовки фахівців-поліграфологів, який не відповідає потребам слідчо-судової практики; неможливість уніфікації відомчих методик проведення психофізіологічних досліджень; відсутність єдиної системи сертифікації поліграфів. У зв'язку з цим ставлення фахівців до застосування поліграфа неоднозначне. Одні вчені висловлюються категорично проти цього через те, що застосування поліграфа не відповідає елементарним етичним нормам та принижує гідність. Інші вважають використання поліграфа необхідним і доцільним. Доведено, що практика застосування комп'ютерних поліграфів у роботі з персоналом ДКВС України є незадовільною. Виокремлено недоліки застосування поліграф технологій у

діяльності органів ДКВС України. Запропоновано конкретні пропозиції щодо їх подолання.

У підпункті 5.2.2 *«Напрями удосконалення нормативно-правових актів щодо використання поліграфів для підвищення ймовірності виявлення корупційних діянь серед співробітників органів ДКВС»* проаналізовано закони, проекти законів, нормативно-правові акти, що регламентують використання поліграфів (детекторів брехні) у кадровій роботі державних органів з метою підвищення ймовірності виявлення корупційних діянь серед співробітників підвищення ймовірності виявлення корупційних діянь серед співробітників.

Здійснено ґрунтовний аналіз зарубіжного досвіду поліграф тестування. Встановлено, що поліграф тестування використовується з метою виявлення фінансово-економічних правопорушень, які знижують рівень економічної безпеки. Виявлено неоднорідність закріплення у законодавстві зарубіжних країн процедури поліграф тестування: наявність окремого закону щодо застосування поліграф тестування (США, Литва, Молдова); наявність окремих норм у нормативно-правових актах, якими регулюється ширше коло суспільних відносин (Індія, Македонія, Польща, Туреччина, Сербія, Словенія, Канада, Угорщина, Чорногорія); наявність підзаконних нормативно-правових актів, якими врегульовано застосування поліграф тестування (Англія, Бельгія, Болгарія, Білорусь, Ізраїль, Південна Корея, Чеська Республіка, Росія); відсутність нормативного врегулювання застосування поліграф тестування (Латвія, Сінгапур, Японія, Нігерія).

Встановлено, що у ДКВС відсутня нормативна база, в якій були б визначені основні напрями, принципи та умови використання поліграфа під час кадрових перевірок і проведення службових розслідувань злочинів з ознаками корупційних діянь.

Доведено доцільність прийняття наказу ДКВС України *«Про використання поліграфів у діяльності ДКВС України та його територіальних органів»*. Запропоновано у такому наказі навести відповідні інструктивні матеріали.

Запропоновано здійснити уточнення структури діючої Інструкції щодо застосування комп'ютерних поліграфів у роботі з персоналом органів внутрішніх справ України, зокрема, у частині визначення загальних умов проведення психофізіологічного інтерв'ю із застосуванням поліграфа.

У підрозділі 5.3 *«Стимулювання антикорупційної службової поведінки співробітників органів ДКВС заохоченням за повідомлення про факт вчинення корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією»* виявлено, що існують дві основні концепції, які розкривають суть стимулювання, а саме: з одного боку, стимулювання пов'язане лише з таким способом впливу, як застосування заохочень і пільг, з іншого – стимулювання – це спосіб впливу, який об'єднує в собі заходи як заохочення, так і примусу. Важливим елементом процесу стимулювання є правовий стимул, який виступає правовим засобом (інструментом), за допомогою якого формується бажана правомірна поведінка в процесі правового стимулювання. З'ясовано, що найпоширенішим правовим стимулом є заохочення. Досліджено сутність понять «заохочення», «правове

заохочення». Обґрунтовано авторське визначення поняття «заохочення до антикорупційної поведінки», під яким розуміється процес дієвого стимулювання, що визначає заходи впливу на свідомість з метою сприяння формуванню антикорупційних установок у поведінці як осіб, які виконують державні функції, і громадян, які вступають з ними у відповідні відносини для забезпечення добросовісної поведінки державних службовців та створення в суспільстві атмосфери нетерпимості до корупції.

Звернено увагу, що Законом України «Про запобігання корупції» введено в дію новий термін – «особа, яка надає допомогу в запобіганні і протидії корупції (викривач)». Встановлено, що основною ознакою особи, яка надає допомогу в запобіганні і протидії корупції, є те, що вона добросовісно повідомляє про порушення вимог закону іншою особою. Проаналізовано зарубіжний досвід щодо заохочення за надану допомогу в запобіганні і протидії корупції, на підставі чого запропоновано створити систему стимулів для антикорупційної службової поведінки співробітників заохоченням за повідомлення про факт вчинення корупційного правопорушення чи злочину. Подібне стимулювання має включати систему матеріальних, моральних та інших стимулів. Крім того, вважаємо за доцільне доповнити положення вітчизняного антикорупційного законодавства заходами стимулювання та посилення заходів-гарантій безпеки осіб, які надають сприяння у протидії корупції. Це сприятиме утвердженню антикорупційних стандартів службової поведінки в органах ДКВС та створенню в суспільстві атмосфери нетерпимості до корупції.

ВИСНОВКИ

У висновках сформульовано основні результати комплексного дослідження, наведено наукові положення та науково обґрунтовані результати у галузі науки адміністративного права, що розв'язують важливу наукову проблему формування концепції адміністративно-правових засад протидії корупції в органах ДКВС України. На підставі цього отримано такі важливі висновки:

1. У сучасній науковій літературі представлено два основних підходи до визначення поняття корупції. У широкому аспекті це поняття охоплює негативне соціальне явище, яке вразило публічний апарат управління. У вузькому (власне юридичному) – корупція розглядається як сукупність складів правопорушень, які передбачені у законодавстві України і відрізняються такою важливою кваліфікуючою ознакою, як використання посадовою особою свого публічного статусу в корисливих цілях для особистого збагачення чи в групових інтересах.

2. До ознак, що характеризують корупцію, віднесено такі: соціальне, правове, політичне, економічне, моральне та системне явище; елемент або різновид організованої злочинності; ураження органів державної влади та їх посадових осіб; специфічна поведінка посадової особи, пов'язана зі зловживанням владою з особистою корисливою метою отримання певних благ у вигляді винагороди як майнового, так і не майнового характеру; здійснення корупційних дій в інтересах третіх осіб за винагороду як майнового, так і не майнового характеру; дії або утримання від виконання певних дій посадовою особою за

домовленістю або згодою сторін; прихований характер корупційної діяльності; вихід корупції за рамки кримінальних деліктів як правопорушення, в якому у діях порушника відсутній склад злочину, що тягне настання адміністративної, дисциплінарної та цивільної відповідальності; підрив авторитету та престижу органів державної влади і Держави в цілому, що викликає негативне ставлення суспільства до змін у цілому та до прийнятих ними рішень.

3. Корупція в органах ДКВС – це активне, свідоме, суспільно небезпечне, неправомірне (протиправне), винне діяння співробітника пенітенціарної системи (зловживання службовим становищем, отримання і давання хабара), яке пов'язане з використанням ним можливостей статусу співробітника пенітенціарної системи для задоволення своїх особистих інтересів, або незаконного надання переваг засудженим всупереч законним інтересам служби, держави і суспільства, з метою отримання не передбачених законом певних благ у вигляді винагороди, як майнового так і не майнового характеру.

4. Виокремлено загальні та особливі ознаки адміністративних корупційних правопорушень. До загальних віднесено: 1. Протиправність, тобто заборона нормами адміністративного права діяння, що містить ознаки корупції, як такого, що завдає або створює загрозу завдання шкоди. 2. Суспільна шкідливість. 3. Винність (адміністративні корупційні правопорушення вчиняються лише у формі прямого умислу). 4. Адміністративна караність. 5. Діяння у формі активної дії.

До особливих ознак належать такі: 1) вчиняються з метою отримання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб; 2) вчиняються спеціальним суб'єктами правопорушення, зокрема особами, які, відповідно до ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції», є суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення; 3) вчиняються з використанням особою службового становища та можливостей, які з ним пов'язані, або із метою використання такого становища.

5. Напрямами протидії корупції, є: 1) постійний аналіз стану дотримання антикорупційного законодавства, звітування підрозділів установ виконання покарань про вчинені співробітниками органів, установ та слідчих, що належать до сфери управління Державної пенітенціарної служби України, корупційні та правопорушення, пов'язані з корупцією та інші зловживання; 2) розробка пропозицій щодо проведення антикорупційних організаційних заходів у кадровій політиці: постійний контроль за виконанням службових обов'язків; жорсткий відбір кандидатів на службу та навчання у відомчі навчальні заклади; використання поліграфа для якісного відбору кандидатів на службу та проведення службових розслідувань; забезпечення перепідготовки кадрів; своєчасна посадова ротація кадрів тощо; 3) своєчасне та об'єктивне реагування на порушення дисципліни та недотримання положень Кодексу етики та службової поведінки персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України; 4) створення каналів отримання від громадян, ув'язнених, засуджених інформації про корупційні правопорушення, вчинені співробітниками органів, установ та слідчих ізоляторів, що належать до сфери управління Державної пенітенціарної служби

України; 5) своєчасне реагування на скарги, сигнали та повідомлення про можливі випадки корупційних правопорушень в органах, установах та слідчих ізоляторах, що належать до сфери управління Державної пенітенціарної служби України; 6) забезпечення гідного матеріального становища та нормальних житлових умов, побутової інфраструктури співробітників пенітенціарної системи; 7) запровадження стимулюючих норм до антикорупційної службової поведінки співробітників заохоченням за повідомлення про факт вчинення корупційного правопорушення або іншим чином сприяють протидії корупції.

6. Основними умовами, що сприяють виникненню корупції у службовій діяльності співробітників органів і установ, слідчих ізоляторів, що належать до сфери управління ДПтС, є: низький рівень реального грошового забезпечення, невідповідність заробітної плати і соціального захисту великому обсягу виконуваних обов'язків; відсутність ефективних механізмів контролю за ходом і якістю службової діяльності; відсутність альтернативних способів матеріальної і нематеріальної мотивації залежно від конкретних результатів у роботі; низький рівень реальної оцінки важливості виконуваної роботи співробітниками з урахуванням змісту, характеру та з погляду її складності і навпаки; пасивність правоохоронних органів та інших державних органів щодо притягнення винних до відповідальності, що призводить до уникнення відповідальності за корупційні та правопорушення, пов'язані з корупцією, створення умов уявного благополуччя; несприятливий морально-психологічний клімат у підрозділах органів і установ, слідчих ізоляторів пенітенціарної системи; психологічні особливості особистості, що певною мірою виявляється у їх професійній деформації тощо.

7. Виокремлено напрями запозичення зарубіжного досвіду у сфері протидії корупції в органах, установах, що належать до компетенції ДПтС України: 1) постійне підвищення престижу служби в пенітенціарній системі; 2) регулярне поліпшення якості служби (впровадження нових технологій, використання останніх наукових даних); 3) стабільно високий (з урахуванням інфляції) рівень заробітної плати; 4) соціальні гарантії для співробітника пенітенціарній системі, а також і для членів його сім'ї; 5) спеціально створені підрозділи з протидії корупції серед співробітників пенітенціарній системі; 6) стажування українських фахівців з протидії корупції в країнах, в яких успішно реалізуються програми протидії корупції.

8. Система суб'єктів протидії корупції у ДКВСУ – це чітко впорядкована структура органів державної влади, місцевого самоврядування, прокуратури, громадських об'єднань та інших суб'єктів, що взаємопов'язані між собою і утворюють цілісну єдність, діяльність якої спрямована на протидію проявам корупції у ДКВСУ.

9. Здійснено класифікацію суб'єктів протидії корупції: 1. Суб'єкти формування та реалізації антикорупційної політики держави (антикорупційної стратегії). 2. Суб'єкти які створюють і вдосконалюють нормативно-правову базу протидії корупції. 3. Суб'єкти безпосередньої компетенції: суб'єкти, для яких безпосередня компетенція у сфері протидії корупції є однією з основних функцій. 4. Суб'єкти, які сприяють протидії корупції в межах інших покладених на них

функцій та завдань. 5. Суб'єкти, які здійснюють правосуддя у справах про корупційні або порушення, пов'язані з корупцією (суди загальної юрисдикції). 6. Суб'єкти, які координують правоохоронну діяльність з питань протидії корупції.

10. Напрями протидії корупції в органах ДКВС, які можуть застосовувати у своїй діяльності громадські об'єднання. До них віднесено такі: громадський контроль; громадська антикорупційна експертиза проектів нормативно-правових актів; проведення інформаційних кампаній: щодо стану корупції в органах ДКВСУ та заходів щодо протидії, поширення серед населення ідеї нетерпимості до проявів корупції; інформаційно-просвітницька робота, спрямована на підвищення обізнаності громадськості щодо процесів та процедур люстрації в органах ДКВСУ; надання правової допомоги суб'єктам – жертвам корупційних правопорушень в органах ДКВСУ; взаємоузгоджена робота із Уповноваженим з прав людини ВРУ, Урядовим уповноваженим з питань антикорупційної політики; проведення агітаційної роботи з питань підвищення рівня довіри населення до пенітенціарних органів та добросовісного повідомлення про факти корупції.

11. Формами виявлення корупції в органах ДКВС, є: виявлення корупції у формі викриття конкретних фактів вчинення корупційних діянь із доведенням усіх об'єктивних та суб'єктивних обставин скоєння такого діяння; виявлення корупції у формі викриття певних ознак, що дають підстави для застосування заходів правого реагування, без доведення конкретних обставин вчинення кожного окремого корупційного діяння.

Основні форми протидії корупції в органах ДКВС України: державний контроль, громадський контроль, відомчий (внутрішній) контроль.

12. Обґрунтовано доцільність розробки Плану заходів щодо реалізації ДКВС України Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на відповідний період та створення Громадської ради при ДКВС України.

13. Антикорупційні стандарти службової поведінки співробітників органів ДКВС – це сукупність законодавчо встановлених правил, виражених у вигляді заборон, обмежень, обов'язків і гарантій, дотримання яких спрямоване на неприйняття будь-якого прояву корупції в органах ДКВС та формування стійкої антикорупційної поведінки співробітника цих органів.

14. Обґрунтовано доцільність застосування таких методів виявлення корупції в органах ДКВС України як метод аналізу показників викриття фактів корупції та метод соціологічного дослідження. Зазначено, що виокремлені методи потрібно використовувати комбіновано, при цьому метод аналізу показників викриття фактів корупції має застосовуватися на постійній основі, а метод соціологічного дослідження – вибірково, як додатковий стосовно підрозділів ДКВС, діяльність яких можна оцінити як дуже корумповану на основі даних, отриманих при використанні методу аналізу показників викриття фактів корупції.

15. Адміністративно-правові заходи із запобігання корупції поділено на обмежуючі та стимулюючі.

До обмежуючих віднесено використання службового становища, суміщення та сумісництва, одержання дарунків (пожертв), роботи близьких осіб, осіб, які звільнилися з посад ДКВС.

До стимулюючих – конкурентний рівень заробітної плати, що відповідає рівню кваліфікації фахівця ДКВС та навантаженню на нього; гарантії кар'єрного зростання залежно від досягнутих професійних успіхів; систему матеріальних заохочень за сумлінне виконання службових обов'язків, що ґрунтується на об'єктивних показниках і має мінімальну дискрецію.

16. Запропоновано доповнити перелік осіб, які підлягають відповідальності за корупційні правопорушення, у діяльності яких викриті ознаки корупції або які не забезпечили належного рівня організації боротьби з корупцією в очолюваних ними підрозділах ДКВС: співробітниками ДКВС, стосовно яких встановлено факти невідповідності задекларованих доходів їх витратам; керівниками ДКВС, які очолюють територіальні або структурні підрозділи, щодо яких визначено високий рівень корумпованості їх співробітників.

17. Адміністративно-правовий механізм протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України – це встановлені нормами адміністративного права вимоги, спрямовані на забезпечення дотримання антикорупційних стандартів службової поведінки (антикорупційної поведінки) в діяльності співробітників ДКВС, попередження протиправних дій та притягнення до юридичної відповідальності за корупційно-небезпечну поведінку.

18. Внесено пропозиції, щодо уточнення та доповнення статей Закону України «Про запобігання корупції», зокрема:

статтю 1 доповнити визначеннями окремих термінів та понять такого змісту: 1) «протидія корупції», під яким запропоновано розуміти діяльність суб'єктів протидії корупції у межах своїх повноважень, спрямовану на виявлення та обмеження причин, що породжують умови або сприяють корупції, попередження, припинення, розкриття, розслідування корупційних правопорушень, усунення наслідків, пов'язаних корупцією, та покарання винних у відповідному їм процесуальному порядку притягненням до відповідальності;

статтю 53 з метою стимулювання антикорупційної поведінки громадян, доповнити частиною 8 такого змісту: особа, яка повідомила про факт вчинення корупційного або правопорушення, пов'язаного з корупцією, відмовилася від отримання неправомірної вигоди та участі у протиправній діяльності і повідомила про це спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції, або інше сприяння, яке мало згодом значення для виявлення, припинення та розкриття корупційного або правопорушення, пов'язаного з корупцією, та представлена інформація відповідає дійсності щодо винної особи, підлягає заохоченню у вигляді подяки, грамоти, зняття раніше накладених стягнень та грошової премії;

у статті 65 розширити систему заходів дисциплінарної відповідальності державних службовців диференціацією дисциплінарних стягнень залежно від дисциплінарних корупційних проступків, а саме: 1) зауваження; 2) догана; 3) попередження про неповну службову відповідальність; 4) звільнення з посади.

19. Адміністративно-правові засади протидії корупції в органах ДКВС – це сукупність закріплених у нормах адміністративного права вимог, спрямованих на забезпечення дотримання антикорупційних стандартів службової поведінки (антикорупційної поведінки) в діяльності співробітників ДКВС, попередження протиправних дій та притягнення до юридичної відповідальності за корупційно-небезпечну поведінку, що потребують урегулювання за допомогою адміністративно-правових засобів.

20. Обґрунтовано концептуальний підхід до формування адміністративно-правових засад протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України, який передбачає положення про зміст адміністративно-правових засад протидії корупції в органах ДКВС, засоби і заходи їх реалізації. Такий підхід дозволив здійснити науковий аналіз проблеми визначення адміністративно-правових засад протидії корупції в органах ДКВС та виокремити їх структурні елементи.

21. Ротацію кадрів у пенітенціарній системі запропоновано розглядати у вузькому і широкому значенні:

– у вузькому розумінні – здійснення в установленому порядку переміщення (переведення) державних службовців, які займають встановлені посади в пенітенціарних органах і установах виконання покарань, слідчих ізоляторах на іншу рівнозначну посаду з урахуванням рівня його спеціальності та кваліфікації у межах ДКВС України.

– у широкому – це комплекс заходів щодо переведення державних службовців, які займають встановлені посади в пенітенціарних органах і установах виконання покарань, слідчих ізоляторах на рівнозначні посади в органи виконавчої влади, в яких передбачена правоохоронна служба, що є механізмом протидії корупції, спрямованим на формування та розвиток службовців як творчої особистості і підвищення їх професійного рівня та стимулювання у них антикорупційної службової поведінки.

22. Розроблено проекти наказів ДПтС України: Про затвердження Програми протидії корупції в органах і установах, слідчих ізоляторах, що належать до сфери управління ДПтС України на 2016–2019 роки та структуру Програми, яка складається з 6 пунктів; Про затвердження Програми «Удосконалення діяльності управління внутрішньої безпеки ДПтС України на 2016–2019 роки» та структуру Програми, яка складається з 6 пунктів; Про затвердження Програми ротації співробітників органів і установ, слідчих ізоляторів, що належать до сфери управління ДПтС України та структуру Програми, яка складається з 6 пунктів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії

1. Боднарчук О. Г. Теоретичні основи та адміністративно-правові механізми протидії корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України : монографія / О. Г. Боднарчук. – К. : «Центр учбової літератури», 2015. – 462 с.

Статті у вітчизняних наукових фахових виданнях з юридичних наук

2. Боднарчук О. Г. Аналіз сучасного стану проявів правопорушень з ознаками корупції в пенітенціарних установах України / О. Г. Боднарчук // Збірник наукових праць Національного авіаційного університету. – 2011. – № 4(21). – С. 28–31. – Серія : Юридичний вісник «Повітряне і космічне право».

3. Боднарчук О. Г. Особливості проявів корупції в пенітенціарних установах України / О. Г. Боднарчук // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – 2011. – № 4(55). – С. 141–146.

4. Боднарчук О. Г. Адміністративна відповідальність співробітників за передачу заборонених предметів в установи виконання покарань у механізмі протидії корупції / О. Г. Боднарчук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2012. – Випуск 19. – Том 3. – С. 95–97. – Серія «Право».

5. Боднарчук О. Г. Професійна деформація персоналу як передумова виникнення корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України [Електронний ресурс] / О. Г. Боднарчук / Часопис Національного університету «Острозька академія». – 2012. – № 2(6). – Серія «Право». – Режим доступу : <http://www.1j.oa.edu.ua/articles/2012/n2/12bohvsu.pd>.

6. Боднарчук О. Г. Фактори корупції серед співробітників пенітенціарної системи / О. Г. Боднарчук // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – 2012. – № 3(58). – С. 159–164.

7. Боднарчук О. Г. Адміністративно-правова заборона як засіб протидії корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України / О. Г. Боднарчук // Збірник наукових праць Національного авіаційного університету. – 2012. – № 4(25). – С. 123–127. – Серія : Юридичний вісник «Повітряне і космічне право».

8. Боднарчук О. Г. Заохочення як адміністративно-правовий засіб попередження та припинення корупції серед персоналу державної кримінально-виконавчої служби України / О. Г. Боднарчук // Держава і право : збірник наукових праць. – 2012. – Випуск 57. – С. 218–223. – (Юридичні і політичні науки).

9. Боднарчук О. Г. Правові обмеження, пов'язані з проходженням державної служби в пенітенціарних установах, спрямовані на протидію корупції в пенітенціарних установах, спрямовані на протидію корупції за законодавством України / О. Г. Боднарчук // Держава і право : збірник наукових праць. – 2012. – Випуск 58. – С. 227–234. – (Юридичні і політичні науки).

10. Боднарчук О. Г. Соціальна незахищеність співробітників кримінально-виконавчої системи як додатковий ризик корупції / О. Г. Боднарчук // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – 2012. – № 4(59). – С. 156–161.

11. Боднарчук О. Г. Детермінанти корупції при державних закупівлях у пенітенціарних установах / О. Г. Боднарчук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2012. Випуск 20. Частина 1. – Том 3. – С. 78–82. – Серія «Право».

12. Боднарчук О. Г. Напрями вдосконалення нового антикорупційного законодавства в контексті протидії корупції в Україні / О. Г. Боднарчук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2012. – Випуск 20. Частина 2. – Том 2. – С. 88–92. – Серія «Право».

13. Боднарчук О. Г. Громадський контроль як механізм протидії корупції : проблеми його реалізації в пенітенціарній системі України [Електронний ресурс] / О. Г. Боднарчук // Часопис Національного університету «Острозька академія». – 2013. – № 1(7). – Серія «Право». – Режим доступу : <http://www.1j.oa.edu.ua/articles/2013/n1/13bohpsu.pdf>.

14. Боднарчук О. Г. Проблеми питання використання поліграфа в Україні при профілактиці корупційних проявів / О. Г. Боднарчук // Малий і середній бізнес (право, держава, економіка). Економіко-правовий науково-практичний журнал. – 2013. – № 1–2. – С. 85–91.

15. Боднарчук О. Г. Корупційні ризики як індикатор корупції у сфері виконання покарань / О. Г. Боднарчук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2013. – Випуск 22. Частина II. – Том 2. – С. 155–158. – Серія «Право».

16. Боднарчук О. Г. Ротація кадрів як один із дієвих механізмів попередження можливих корупційних проявів у кримінально-виконавчій системі [Електронний ресурс] / О. Г. Боднарчук // Електронне наукове видання «Порівняльно-аналітичне право». – 2013. – № 3–2. – С. 193–196. – Режим доступу : <http://www.pap.in.ua>.

17. Боднарчук О. Г. Використання поліграфа (детектора брехні) для попередження корупції у кримінально-виконавчій системі : досвід Росії та українські реалії [Електронний ресурс] / О. Г. Боднарчук // Електронне наукове видання «Порівняльно-аналітичне право». – 2013. – № 4. – С. 164–168. – Режим доступу : <http://www.pap.in.ua>.

18. Боднарчук О. Г. Усунення корупційних ризиків як ключовий фактор у боротьбі з корупцією у сфері виконання покарань / О. Г. Боднарчук // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2013. – № 6/2. – С. 83–86. – (Серія «Юриспруденція»).

19. Боднарчук О. Г. Посадова ротація кадрів як один із напрямів боротьби з корупцією в пенітенціарній сфері / О. Г. Боднарчук // Учёные записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского. – 2013. – № 2. – Том 26(65). – С. 9–15. – (Серія «Юридические науки»).

20. Боднарчук О. Г. Корупційно-небезпечна поведінка в діяльності публічних службовців / О. Г. Боднарчук // Право і суспільство. – 2013. – № 6. – С. 160–164.

21. Білоус В. Т. Антикорупційні заходи Міністерства доходів і зборів України та їх можливість впровадження в діяльність іншими правоохоронними і контролюючими органами / В. Т. Білоус, О. Г. Боднарчук // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2013. – Випуск 5. – Том 2. – С. 11–14. – (Серія Юридичні науки).

22. Боднарчук О. Г. Боротьба з корупцією в Грузії : досвід для вивчення та наслідування в Україні / О. Г. Боднарчук // Актуальні проблеми держави і права. – 2014. – Випуск 71. – С. 349–356.

23. Боднарчук О. Г. Скандинавський досвід у сфері боротьби з корупцією на прикладі Швеції, Фінляндії / О. Г. Боднарчук // Юридичний вісник. – 2014. – № 2. – С. 279–284.

24. Боднарчук О. Г. Сінгапурська модель боротьби з корупцією – приклад застосування ефективної антикорупційної стратегії в Україні [Електронний ресурс] / О. Г. Боднарчук // Юридичний науковий електронний журнал. – 2014. – № 2. – С. 42–45. – Режим доступу : <http://www.lsej.org.ua>.

Статті в зарубіжних наукових виданнях з юридичних наук

25. Боднарчук О. Г. Влияние реформирования уголовно-исполнительной системы на противодействие коррупции / О. Г. Боднарчук // Экономика и право Казахстана. – 2013. – № 11(443). – С. 35–39.

26. Боднарчук О. Г. О борьбе с коррупцией в уголовно-исполнительной системе Республике Казахстан на современном этапе / О. Г. Боднарчук // Экономика и право Казахстана. – 2013. – № 12(444). – С. 40–45.

27. Боднарчук О. Г. Российский опыт успешной борьбы с коррупцией в уголовно-исполнительной системе / О. Г. Боднарчук // Экономика и право Казахстана. – 2013. – № 14(446). – С. 40–45.

28. Боднарчук О. Г. Законность условно-досрочного освобождения осужденных как противодействие коррупции в пенитенциарной системе / О. Г. Боднарчук // Право.by. – 2013. – № 4(24). – С. 95–99.

29. Боднарчук О. Г. Урегулирование конфликта интересов как составляющая часть антикоррупционного механизма наведения порядка в уголовно-исполнительной системе / О. Г. Боднарчук // «Закон и жизнь» (Республика Молдова). – 2013. – № 10/2(262). – С. 29–33.

30. Боднарчук О. Г. Основные проблемы на пути противодействия коррупции в правоохранительных органах Республики Беларусь / О. Г. Боднарчук // LEGEA SI VIATA. – 2014. APRILIE. – С. 26–29.

Тези доповідей і наукових повідомлень на конференціях

31. Боднарчук О. Г. Корумпованість персоналу установ виконання покарань та слідчих ізоляторів, як негативний імідж пенітенціарної служби України / О. Г. Боднарчук // Реформування національного та міжнародного права : перспективи та сьогодення : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 29–30 вересня 2011 р.). – Ч. 2. – С. 29–30.

32. Боднарчук О. Г. Сучасний стан корупції органів, установ виконання та слідчих ізоляторів України та її причини / О. Г. Боднарчук // Особливості розвитку публічного та приватного права в Україні : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 29–30 вересня 2011 р.). – Т. 1. – С. 56–58.

33. Боднарчук О. Г. Заходи протидії корупції у Державній кримінально-виконавчій службі України / О. Г. Боднарчук // Роль права у забезпеченні законності та правопорядку : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 11–12 жовтня 2011 р.). – Ч. II. – С. 36–39.

34. Боднарчук О. Г. Прояви корупції в пенітенціарній системі України та її поняття / О. Г. Боднарчук // Право і держава в умовах глобалізації та регіоналізації : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ірпінь, 14 жовтня 2011 р.). – С. 165–168.

35. Боднарчук О. Г. Щодо поняття корупційних адміністративних правопорушень в пенітенціарних установах України / О. Г. Боднарчук // Правовий вимір сучасних реформаційних процесів в Україні : матеріали Всеукр. наук.-практ. конфер. (м. Львів, 21–22 жовтня 2011 р.). – С. 94–96.

36. Боднарчук О. Г. Поняття корупційних діянь та їх прояви в установах виконання покарань / О. Г. Боднарчук // Актуальні проблеми кримінального права, процесу та криміналістики : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, – 28 жовтня 2011р.). – С. 32–36.

37. Боднарчук О. Г. До питання про вдосконалення антикорупційного законодавства / О. Г. Боднарчук // Актуальні питання публічного права : тези доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 11 листопада 2011 р.). – С. 20–23.

38. Боднарчук О. Г. Щодо питання про корупцію у господарській діяльності суб'єктів державної пенітенціарної служби України / О. Г. Боднарчук // Напрями удосконалення протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ірпінь, – 2–3 грудня 2011 р.). – С. 41–44.

39. Боднарчук О. Г. Механізми попередження та протидії попередження та протидії корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України / О. Г. Боднарчук // Сутність та значення впливу законодавства на розвиток суспільних відносин : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 18–19 травня 2012 р.). – Ч.1. – С. 77–79.

40. Боднарчук О. Г. Про деякі причини корупції в кримінально-виконавчій системі / О. Г. Боднарчук // Тенденції та пріоритети реформування правової системи України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 24–25 травня 2012 р.). – Т. 2. – С. 16–19.

41. Боднарчук О. Г. Соціальне забезпечення як фактор протидії корупції в системі державної служби / О. Г. Боднарчук // Актуальні питання реформування правової системи України (трудове право та право соціального захисту) : матеріали IX Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 25–26 травня 2012 р.). – С. 82–84.

42. Боднарчук О. Г. Проблемні аспекти боротьби з корупцією у кримінально-виконавчій системі / О. Г. Боднарчук // Правове регулювання суспільних відносин : актуальні проблеми та напрями розвитку : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 30 травня 2012 р.). – С. 27–29.

43. Боднарчук О. Г. Корупційна ситуація в кримінально-виконавчій системі / О. Г. Боднарчук // Поглиблення інтеграційних процесів в сучасному світі та національне законодавство : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 1–2 червня 2012 р.). – 2012. – С. 70–72.

44. Боднарчук О. Г. Коррупционная ситуация в уголовно-исполнительной системе Украины – опыт противодействия коррупции в ФСИН России /

О. Г. Боднарчук // Международные и национальные правовые средства противодействия экономическому кризису : материалы IV Междунар. науч.-практ. конф. (г. Москва, 28 июля 2012 г.). – С. 7–11.

45. Боднарчук О. Г. Борьба с коррупцией в ФСИН России – важнейшая государственная задача / О. Г. Боднарчук // Формирования государственного и мирового правопорядка : теоретическое и практическое обозрение : материалы VI Междунар. науч.-практ. конф. (г. Москва, 21–22 сентября 2012 г.). – С. 71–76.

46. Боднарчук О. Г. Адміністративно-правова заборона у механізмі протидії корупції / О. Г. Боднарчук // Актуальні питання публічного та приватного права : тези доповідей III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 3 жовтня 2012 р.). – С. 450–452.

47. Боднарчук О. Г. Реализация рациональных мер борьбы с коррупцией как одна из целей реформирования уголовно-исполнительной системы Республики Казахстан / О. Г. Боднарчук // Современное общество, глобализация и право : материалы Междунар. науч.-практ. конф. (г. Санкт-Петербург, 12–13 октября 2012 г.). – С. 98–103.

48. Боднарчук О. Г. Борьба с коррупцией в современной Республике Беларусь / О. Г. Боднарчук // Вклад молодых ученых в развитие правовой науки Республики Беларусь : материалы III Междунар. науч. конф. (г. Минск, 23 ноября 2012 г.). – С. 283–286.

49. Боднарчук О. Г. Проблемные аспекты борьбы с коррупцией в правоохранительной системе Республики Казахстан / О. Г. Боднарчук // Правовые основы профессиональной деятельности : материалы I Междунар. науч.-практ. конф. (г. Новосибирск, 21 ноября 2012 г.). – С. 27–31.

50. Боднарчук О. Г. Особливості адміністративної відповідальності персоналу установ виконання покарань за правопорушення, пов'язані з корупцією / О. Г. Боднарчук // Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 7 грудня 2012 р.). – С. 8–9.

51. Боднарчук О. Г. Нові підходи до громадського контролю як механізму корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України / О. Г. Боднарчук // Законодавство України : недоліки, проблеми систематизації та перспективи розвитку : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Херсон, 1–2 березня 2013 р.). – С. 81–83.

52. Боднарчук О. Г. Проблеми законодавчого забезпечення попередження і протидії корупції в Україні / О. Г. Боднарчук // Реформування законодавства України та розвиток суспільних відносин в Україні : питання взаємодії : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 30–31 березня 2013 р.). – С. 141–143.

53. Боднарчук О. Г. Реформирование института условно-досрочного освобождения в аспекте противодействия коррупции / О. Г. Боднарчук // Актуальные вопросы совершенствования законодательства в рамках реализации стратегии «Казахстан – 50» : материалы Междунар. науч.-практ. конф. (г. Алматы, 17–19 апреля 2013 г.). – С. 24–31.

54. Боднарчук О. Г. Щодо застосування поліграфа з метою профілактики корупційних скандалів / О. Г. Боднарчук // Держава і право : проблеми становлення і стратегія розвитку : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Суми, 18–19 травня 2013 р.). – С. 698–700.

55. Боднарчук О. Г. Протидія корупції в пенітенціарних установах як вагома складова реформи Державної пенітенціарної служби України / О. Г. Боднарчук // Актуальні питання підготовки фахівців у вищих навчальних закладах : досвід, проблеми, перспективи : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 35-й річниці утворення навчального закладу. (м. Чернігів, 7–8 червня 2013 р.). – С. 39–42.

56. Боднарчук О. Г. Періодична ротація кадрів як пріоритетний механізм у боротьбі з корупцією на посадах з підвищеним корупційним ризиком / О. Г. Боднарчук // Протидія корупційним проявам в органах Міністерства доходів і зборів України : матеріали наук.-практ. семінару (м. Ірпінь, 21 листопада 2013 р.). – С. 24–26.

57. Боднарчук О. Г. Реформирование уголовно-исполнительной системы и современные проблемы противодействия коррупции / О. Г. Боднарчук // Вклад молодых ученых в развитие правовой науки Республики Беларусь : материалы IV Междунар. научн. конф. (г. Минск, 24 мая 2013 р.). – С. 202–204.

58. Боднарчук О. Г. Щодо мінімізації корупційних ризиків у діяльності персоналу кримінально-виконавчої системи / О. Г. Боднарчук // Адміністративне право та процес України : пріоритетні напрями розвитку в умовах демократизації : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. пам'яті доктора юридичних наук, професора, Заслуженого діяча науки і техніки України Леоніда Васильовича Ковалю. (м. Запоріжжя, 27–28 лютого 2014 р.). – С. 10–13.

59. Боднарчук О. Г. Конфликт интересов в деятельности публичных служащих как негативное явление коррупционного поведения / О. Г. Боднарчук // Правовые реформы в постсоветских странах : достижения и проблемы : материалы Междунар. науч.-практ. конф. (г. Кишинев, 28–29 марта 2014 г.). – С. 97–99.

60. Боднарчук О. Г. Права та юридичні обов'язки як міра правомірної поведінки працівників пенітенціарної системи / О. Г. Боднарчук // *Pravna veda a prax v tretom tisícročí : medzinarodnej vedeckej konferencie*. – Kosice, 27.–28. februar 2015. – С. 131–134.

61. Боднарчук О. Г. Антикорупційні заходи Державної фіскальної служби України в напрямку нової антикорупційної політики / О. Г. Боднарчук // Реформування податкової системи України відповідно до європейських стандартів : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ірпінь, 22 грудня 2015 р.). – С. 411–416.

62. Боднарчук О. Г. Корупція в органах Державної фіскальної служби як внутрішня загроза фінансовій безпеці України 6 перспективні напрями протидії / О. Г. Боднарчук // Фінансова безпека України на сучасному етапі : тези Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. [Присвяченій науковій школі професора В. Т. Білоуса] (м. Ірпінь, 25 березня 2016 р.). – С. 44–47.

63. Боднарчук О. Г. Неналежне матеріальне забезпечення та соціальна незахищеність персоналу – одні з головних причин корупції в пенітенціарній системі України / О. Г. Боднарчук // Законодавче забезпечення вдосконалення правової системи України щодо захисту прав і свобод людини і громадянина : матеріали наук.-практ. конф. (м. Київ, 25 травня 2016 р.). – С. 98–101.

АНОТАЦІЯ

Боднарчук О. Г. Адміністративно-правові засади протидії корупції у Державній кримінально-виконавчій службі України. – *На правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Університет державної фіскальної служби України, 2016.

Дисертація є монографічним дослідженням, у якому проведено системне дослідження адміністративно-правових засад протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України на основі методології системного підходу й оцінки накопичених теоретичних і практичних джерел протидії корупції в органах і установах, слідчих ізоляторах, що належать до сфери управління ДПтС. У роботі визначено зміст адміністративно-правових засад протидії корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України на сучасному етапі розвитку антикорупційного законодавства, сформульовано основні категорії.

Обґрунтовано концептуальний підхід до формування адміністративно-правових засад протидії корупції в органах Державної кримінально-виконавчої служби України, який передбачає положення про зміст адміністративно-правових засад протидії корупції в органах ДКВС, засоби і заходи їх реалізації. Такий підхід дозволив здійснити науковий аналіз проблеми визначення адміністративно-правових засад протидії корупції в органах ДКВС та виокремити їх структурні елементи, а також розробити пропозиції і рекомендації, спрямовані на вдосконалення антикорупційного законодавства, яке регламентує діяльність органів ДКВС та правове регулювання суб'єктів протидії корупції в органах ДКВС України.

Ключові слова: *корупція, протидія корупції, адміністративно-правові засади, адміністративно-правові форми, засоби і заходи протидії корупції, суб'єкти протидії корупції, суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення, конфлікт інтересів, адміністративно-правовий механізм протидії корупції, система антикорупційних заборон, обмежень, обов'язків.*

АННОТАЦИЯ

Боднарчук О. Г. Административно-правовые основы противодействия коррупции в Государственной уголовно-исполнительной службе Украины. – *На правах рукописи.*

Диссертация на соискание ученой степени доктора юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право;

информационное право. – Университет государственной фискальной службы Украины, 2016.

Диссертация является монографическим исследованием, в котором проведено системное исследование административно-правовых основ противодействия коррупции в органах Государственной уголовно-исполнительной службы Украины на основе методологии системного подхода и оценки накопленных теоретических и практических источников противодействия коррупции в органах и учреждениях, следственных изоляторах, принадлежащих к сфере управления ГПтС. В работе определено содержание административно-правовых основ противодействия коррупции в Государственной уголовно-исполнительной службе Украины на современном этапе развития антикоррупционного законодательства, сформулированы основные категории.

Выявлены основные признаки коррупции среди сотрудников пенитенциарной системы: непосредственный вред авторитету и престижу службы в органах ГУИС; использование служебного положения вопреки интересам службы, государства и общества; корыстная заинтересованность в различных ее проявлениях; неправомерный (противоправный) характер получаемых благ и преимуществ; специальный статус сотрудника пенитенциарной системы, обусловленный его специфическими широкими полномочиями; наличие у сотрудника пенитенциарной системы личной заинтересованности.

Систематизированы факторы воспроизводства коррупции в пенитенциарной системе в следующие группы политические, управленческие, правовые, экономические, социальные, идеологические, информационные.

Акцентируется внимание на целесообразности формирования системы субъектов противодействия коррупции в ГУИС, выделены ее признаки и предложена структура этой системы.

Выделены основные формы противодействия коррупции в органах ГУИС Украины. К ним отнесены: государственный контроль, общественный контроль, ведомственный (внутренний) контроль.

Установлено, что действующее антикоррупционное законодательство не содержит перечня ситуаций, в которых существует конфликт интересов. Обоснована целесообразность разработки и принятия Закона Украины «О конфликте интересов и коррупции в государственном секторе».

Отмечено, что антикоррупционные стандарты служебного поведения сотрудников органов ГУИС является составной их административно-правового статуса, в связи с этим в их состав входят запреты, ограничения, обязанности за несоблюдение которых применяют меры дисциплинарного, административного или иного воздействия.

Предложено дополнить перечень лиц, подлежащих ответственности за коррупционные правонарушения, в деятельности которых раскрыты признаки коррупции, или которые не обеспечили надлежащего уровня организации борьбы с коррупцией в возглавляемых ими подразделениях ГУИС: сотрудниками ГУИС, в отношении которых установлены факты несоответствия задекларированных доходов их расходам; руководителями ГУИС, которые возглавляют

территориальные или структурные подразделения, по которым определены существенный уровень коррумпированности их сотрудников.

С учетом предметной направленности сформулировано авторское определение понятия «административно-правовой механизм противодействия коррупции в органах Государственной уголовно-исполнительной службы Украины». К основным составляющим административно-правового механизма противодействия коррупции в органах Государственной уголовно-исполнительной службы Украины отнесены: нормы административного права, определяющие права и обязанности субъектов указанных общественных правоотношений; административные правоотношения в сфере противодействия коррупции в органах Государственной уголовно-исполнительной службы Украины как разновидность общественных отношений, которые регламентируются правовыми нормами и обеспечивают взаимодействие последних с соответствующими субъектами противодействия коррупции среди сотрудников пенитенциарной системы; нормативно-правовые акты, регламентирующие деятельность субъектов противодействия коррупции в органах Государственной уголовно-исполнительной службы Украины.

Обоснованно концептуальный подход к формированию административно-правовых основ противодействия коррупции в органах Государственной уголовно-исполнительной службы Украины, который предусматривает положения о содержании административно-правовых основ противодействия коррупции в органах ГУИС, средства и меры их реализации. Такой подход позволил осуществить научный анализ проблемы определения административно-правовых основ противодействия коррупции в органах ГУИС и выделить их структурные элементы, а также разработать предложения и рекомендации, направленные на совершенствование антикоррупционного законодательства, регламентирующего деятельность органов ГУИС и правовое регулирование субъектов противодействия коррупции в органах ГУИС Украины.

***Ключевые слова:** коррупция, противодействие коррупции, административно-правовые основы, административно-правовые формы, средства и меры противодействия коррупции, субъекты противодействия коррупции, субъекты ответственности за коррупционные правонарушения, конфликт интересов, административно-правовой механизм противодействия коррупции, система антикоррупционных запретов, ограничений, обязанностей.*

SUMMARY

Bodnarchuk O. H. Administrative and legal principles of combating corruption in the State Penitentiary Service of Ukraine. – *Rights of the manuscript.*

The thesis for the degree of Doctor of Law by specialty 12.00.07 – administrative law and process; finance law; information law. – University of State Fiscal Service of Ukraine, 2016.

The dissertation is a monographic study in which conducted a systematic study of the administrative and legal framework combating corruption in the State Penitentiary

Service of Ukraine based on the methodology of systematic approach and evaluation of collected theoretical and practical sources of combating corruption in bodies and institutions, detention centers, which are under DPtS management. The paper defines the content of the administrative and legal framework against corruption in the State Penitentiary Service of Ukraine at the present stage of development of anti-corruption legislation, formulated the basic category.

Conceptual approach to building the administrative and legal framework combating corruption in the State Penitentiary Service of Ukraine, which includes provisions on the content of the administrative and legal framework combating corruption in the Backgrounder, means and measures for their implementation. This approach allowed to carry out scientific analysis of the definition of administrative and legal principles of combating corruption in the Backgrounder and highlight their structural elements, and develop proposals and recommendations aimed at improving anti-corruption legislation, which regulates the activity of the State Penal and regulation of combating corruption Backgrounder bodies of Ukraine.

Keywords: *corruption, anti-corruption, administrative and legal framework, administrative and legal forms, tools and measures against corruption, combating corruption subjects, subjects of responsibility for corruption, conflicts of interest, administrative and legal mechanism for combating corruption, anti-corruption system prohibitions, restrictions, duties.*

Підписано до друку 22.08.2016 року. Формат 60x84/16
Папір офсетний. Друк офсетний
Друк. арк. 1,9. Тираж 100 прим.
Зам. № 385

Видруковано в Університеті
державної фіскальної служби України.
08201, Київська область, м. Ірпінь, вул. Університетська, 31